

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2021 m. balandžio 22 d. Nr. 55-69

Vilnius

VADOVO ŽODIS

2020 metais buvo toliau sėkmingai įgyvendinami strateginiai energetinio saugumo projektai. Sėkmingai pasirengta **SGD terminalo** įsigijimui, atlikus būtinas procedūras su Europos Komisija. Europos Komisija teigiamai įvertino Lietuvos siekius užsitikrinti ilgalaikį konkurencingą suskystintųjų gamtinių (SGD) tiekimą po 2024 m. įsigyjant ir nuosavybės teise valdant SGD laivų-saugyklą su išdujinimo įrenginiu ir pritarė valstybės pagalbos suteikimui. Pagal šį modelį, valstybė suteikia garantiją SGD laivui-saugyklai įsigyti. Tai užtikrins ir energetinį saugumą, ir konkurencingas kainas.

Statomu dujotiekiu tarp Lietuvos ir Lenkijos siekiama panaikinti Baltijos šalių energetinę izoliaciją nuo ES, užtikrinti konkurenciją dujų rinkoje. 2021 m. pabaigoje pradėsiantis veikti **GIPL dujotiekis** leis dujas gauti iš įvairių šaltinių, atvers galimybes tiekti dujas iš Lenkijos, į Lenkiją bei Ukrainą ar kitas valstybes. Naujasis tarptautinis dujotiekis leis efektyviau panaudoti Lietuvos dujų perdavimo sistemą ir Klaipėdos SGD terminalą. Sukurti pajėgumai iš Lenkijos į Lietuvą per metus leis transportuoti apie 27 teravatvalandes (TWh) dujų – tai daugiau nei Lietuva suvartoja dujų per metus (22 TWh). Pajėgumai į Lenkiją ir kitas su Lenkija sujungtas šalis leis per metus transportuoti 21 TWh dujų. Tai sudaro apie pusę Klaipėdos SGD terminalo pajėgumų, todėl atsiranda platesnės jo panaudojimo galimybės. Įgyvendinus GIPL projektą, Baltijos šalių ir Suomijos dujų rinkos taps bendros ES dujų rinkos dalimi. **60 proc.** - tiek įgyvendinta dujotiekio iš Lietuvos į Lenkiją (GIPL) projekto.

Įgyvendinamas energijos **200 MW kaupikliai** kaupiklių (baterijų) projektas – energetiniam saugumui stiprinti ir Žaliojo kurso tikslams pasiekti. Lietuva su tokio dydžio projektu atsidurs tarp inovatyviausiu ir lyderiaujančių šioje srityje pasaulio šalių. Iš viso Lietuvoje bus įrengti keturi 50 MWh talpos elektros kaupimo įrenginiai. Jie bus naudojami momentiniam energijos perdavimo sistemos veiklos patikimumui užtikrinti nenumatytų situacijų tinkle atveju. Energijos kaupikliai pradės tiekti energiją nedelsiant ir nustos vos tik atstačius balansą sistemoje įprastiniais būdais. Dabar šią funkciją vykdo IPS/UPS elektros energetikos sistema. Energijos kaupimo įrenginio projektas yra pagrįstas nacionalinio saugumo interesais – energijos kaupimo sistema reikalinga užtikrinti patikimą, stabilų ir vartotojų interesus atitinkantį Lietuvos elektros energijos sistemos veikimą prieš ir po sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais.

Baltijos šalys užsitikrino maksimalų rekordinį finansavimą antrajam Baltijos šalių elektros tinklu sinchronizacijos su patikima Europos sistema etapui. 2020 m. spalio mėn. Europos infrastruktūros tinklų (angl. „Connecting Europe Facility“, CEF) Koordinacinis Komitetas, kuriame dalyvauja visų Europos Sąjungos (ES) šalių atstovai, pritarė Europos Komisijos (EK) siūlymui skirti **720 mln.** eurų paramą svarbiausiems **antrojo sinchronizacijos etapo** projektams finansuoti. Iš viso sinchronizacijai per dvejus metus ES skyrė daugiau nei 1 mlrd. eurų.

2020 m. buvo pasiektas esminis proveržis **gaminančių vartotojų** srityje – daugiau nei 8 000 gyventojų yra gaminantys vartotojai su bendra elektrinių galia virš 61 MW. 2020 m. per savaitę vidutiniškai yra įrengiama apie 120 elektrinių.

Jūrinio vėjo energetikos Baltijos jūroje plėtros pradžia - parengti įstatymų projektai, kurie leis organizuoti atvirą ir skaidrų konkursą investuotojams. Šis projektas sukurs daugiau nei 1300 darbo vietų. Jūrinio vėjo jėgainės pagamins ne mažiau kaip 25 % Lietuvai reikalingos elektros ir reikšmingai sumažins priklausomybę nuo jos importo.

Įteisintas naujas modelis, kuris leidžia gyventojams kooperuotis ir steigti **atsinaujinančių išteklių energijos bendrijas**. Siekiant paskatinti atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų steigimąsi parengta priemonė Elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamyba mažos galios elektrinėse,

kuriai numatyta skirta mažiausiai 7 mln. eurų finansavimą, o atsinaujinančioms išteklių energijos bendrijoms skirti papildomą balų skaičių. Tam yra naudojamos lėšos, kurios yra gautos iš Liuksemburgo už jiems perleistą atsinaujinančios energetikos statistiką. Tai yra dar viena svarbi priemonė, kuri skatins gyventojus ir mažąsias įmones naudoti žaliąją elektros energiją kasdienėje veikloje. Šios investicijos užtikrins tolimesnę žaliosios energetikos plėtrą

Aukcionas be valstybės paramos. 2020 m. sausio mėn. įvyko pirmasis atsinaujinančių išteklių aukcionas, kurio laimėtojas pateikė pasiūlymą pagaminti 300 GWh elektros energijos iš atsinaujinančių šaltinių be valstybės paramos.

Atidaryti pirmieji **nutolę saules elektriniu parkai**, pradėta teikti finansinė parama įsigyjantiems dalį elektrinės tokiuose parkuose.

Daugiau kaip pusė savivaldybių Lietuvoje investuoja į **modernų gatvių apšvietimą**. 2020 m. pavasarį paskelbus paramos priemonę gatvių apšvietimui, gautos paraiškos dėl 23 mln. Eur investicijų poreikio iš 35 savivaldybių. Projektai jau įgyvendinami, gatvių apšvietimui bus sunaudojama mažiau elektros energijos, atitinkamai bus sumažinta aplinkos tarša. Dėl atnaujintos modernios apšvietimo įrangos ne tik pagerės miestų, kaimų ar gyvenviečių estetinis vaizdas, tačiau padidės ir gatvių apšviestumo lygis, o tai sudarys sąlygas didinti eismo dalyvių saugumą tamsiu paros metu.

Atnaujinamų viešųjų pastatų plotas – daugiau kaip 3 Vilniaus „Akropolio“ prekybos centrai. 2020 metais buvo pateikta daugiau nei 100 paraiškų dėl beveik 120 mln. Eur investicijų poreikio. Tai yra ne tik priemonė reikšmingai sumažinti elektros ir šilumos suvartojimą, atsakingai taupyti biudžeto lėšas kurios nuolat mokamos už energetinius išteklius, tai yra ir vienas iš ekonomikos skatinimo instrumentų.

Žalesnis ir mažiau taršus transporto sektorius. Parengtas Alternatyviųjų degalų įstatymo projektas, kuris transporto sektoriuje sukurs galimybes turėti 15 % degalų, pagamintų iš atsinaujinančių išteklių. Investicijos ne tik mažins neigiamą transporto poveikį klimato kaitai, bet ir skatins naują ekonomikos šaką – pažangiųjų biodegalų gamybą.

Pirmą kartą parengtas Lietuvos energetikos inovacijų ekosistemos veiksmų planas. Jis stiprins energetikos inovacijų ekosistemą, sutelks mokslo ir verslo atstovus. Veiksmų plane numatyta sukurti energetikos inovacijų sektoriaus finansavimo programą, kuri bus skirta skatinti inovatyvių produktų ir paslaugų kūrimą bei jų komercializavimą. Tokia programa padės efektyviai įgyvendinti atskiras sektorines iniciatyvas, pavyzdžiui, vandenilio technologijų plėtros Lietuvoje. Veiksmų plane numatytos priemonės turėtų prisidėti kuriant naujas verslo rūšis, tarp kurių – vandenilio panaudojimas energetikoje, pramonėje ir transporte. Plano priemonės, susijusios su energetikos inovacijų teisinės aplinkos pagerinimu jau pradėtos įgyvendinti. 2020 m. balandį, Seimui pritarus Energetikos ministerijos parengtiems Energetikos įstatymo pakeitimams įteisinta bandomoji reguliacinė aplinka (angl. regulatory sandbox), vadinamoji „smėlio dėžė“. Nauja teisinė aplinka sudarys galimybes energetikos inovacijų kūrėjams realioje aplinkoje išbandyti savo kuriamus produktus ar verslo sprendimus. Tad Lietuvos energetikos sektorius taps modernesnis ir atviresnis aukštos pridėtinės vertės produktų kūrėjams, taip pat turėtų padėti aktyvinti energetikos srities mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą.

Pradėtas elektros rinkos liberalizavimas. Buitiniai vartotojai jau gali rinktis nepriklausomą elektros tiekėją. Etapais iki 2023 m. bus atsisakyta mažmeninių elektros kainų reguliavimo buitiniams vartotojams, tai reiškia, kad bus pereinama nuo reguliuojamos prie konkurencija grįstos mažmeninės elektros tiekimo rinkos.

Pradėta įgyvendinti **dujų balionų daugiabučiuose keitimo** programa Valstybe skyrė paramą nesaugiai naudojamiems dujų balionams daugiabučiuose pasikeisti į saugius energijos šaltinius. Pradėtas projekto įgyvendinimas. 2020 m. sprendimus atsisakyti nesaugiai butuose naudojamų dujų balionų ir pereiti prie saugių energijos šaltinių yra priėmę daugiau nei 900 daugiabučių namų gyventojai. Paraiškas finansavimui gauti 2020 metais yra pateikę daugiau kaip 400 daugiabučių namų bendrijos arba administratoriai.

Ignalinos atominės elektrinės uždarymas vyksta sklandžiai ir saugiai. 90 proc. konteinerių su panaudotu branduoliniu kuru jau perkelta į laikiną saugyklą. Užsitikrinta tolimesnė 552 mln. Eur ES parama Ignalinos AE uždarymui 2021 - 2027 m. iš daugiametės finansinės programos.

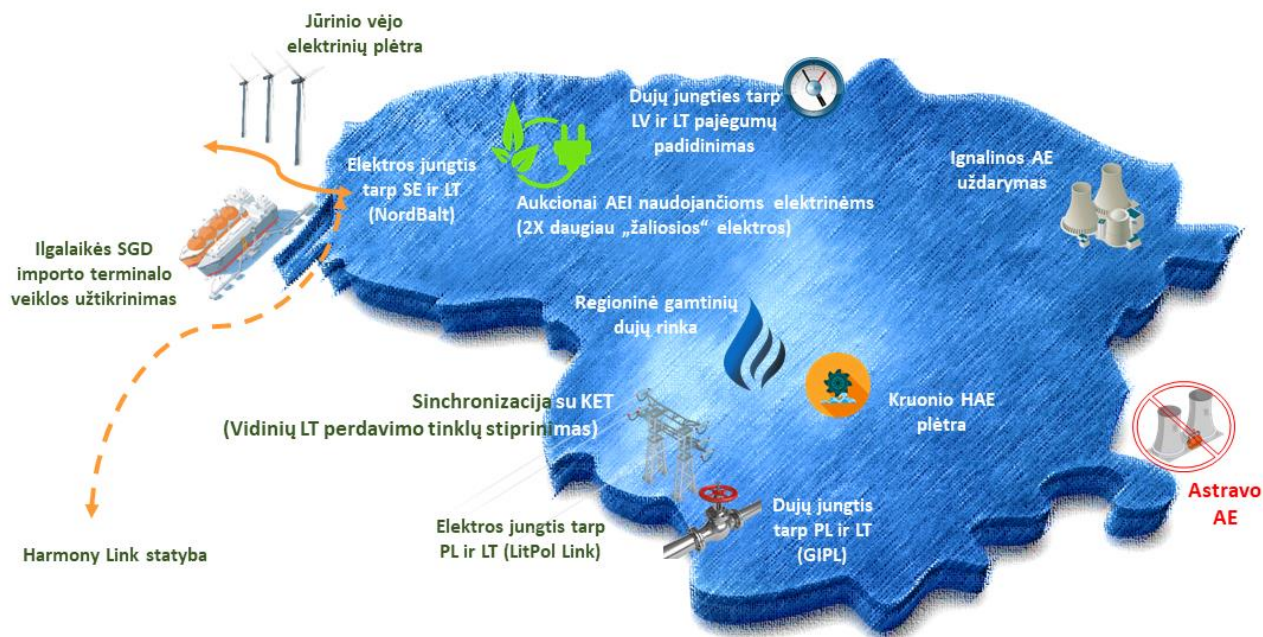
I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

2004 metais tapusi ES nare, Lietuva įsijungė į vieningą ES sistemą, tapdama bendros ES ekonominės rinkos dalimi, tačiau energetiniame kontekste sąlygos beveik nepakito, kadangi sistemiškai ir infrastruktūriškai Lietuva liko susieta su Rusijos energetine sistema. 2009 m. gruodžio 31 d. galutinai sustabdžius Ignalinos AE 2-ąjį bloką ligtolinė Lietuvos energetikos sektoriaus priklausomybė nuo vienintelio išorinio energijos išteklių tiekėjo (Rusijos) dar labiau sustiprėjo. Lietuva neturėjo energetinių jungčių su ES kontinentine dalimi ir visos gamtinės dujos ir didžioji dalis elektros energijos buvo perkamos iš vienintelio monopolistinio tiekėjo.

Tačiau tuo pat metu Lietuva pradėjo įgyvendinti regioninės svarbos infrastruktūrinius energetikos projektus, skirtus sujungti Lietuvos ir ES energetines sistemas, įgyvendino Trečio energetikos paketo reikalavimus energetikos rinkai ir konkurenciniams rinkos dalyvių santykiams sukurti. Dalis strateginių projektų (1 paveikslas) (elektros jungtys su Švedija ir Lenkija, Suskystintų gamtinių dujų (toliau – SGD) jau įgyvendinta, kita dalis (elektros tinklų sinchronizacija su kontinentiniais Europos tinklais, dujų jungtis su Lenkija (GIPL) ir kt.) – yra pasiekusi praktinio įgyvendinimo stadiją (intensyviai vykdomi projektavimo ir (ar) statybos darbai). Todėl svarbu tęsti pradėtas veiklas, tinkamai išnaudoti įgyvendintų ir jau pradėtų įgyvendinti strateginę reikšmę turinčių projektų potencialą – integruotis į ES energetines sistemas bei skatinti darnią, konkurencingą ir efektyvią energetikos sektoriaus plėtrą, taip galutinai atsiribojant nuo dominuojančio energijos išteklių tiekėjo: daugiau naudojant vietinių ir atsinaujinančių išteklių, didinant konkurencingus vietinius energijos generavimo pajėgumus bei diversifikuojant energijos išteklių, kurių negalima pakeisti vietiniais, importą.

1 paveikslas. Energetikos projektai

Duomenų šaltinis – Energetikos ministerija

Tačiau net ir turėdamas jungtis su kitomis sistemomis, Baltijos regionas išlieka bendroje elektros sistemoje IPS/UPS su Nepriklausomų valstybių sandraugos (NVS) šalimis. Todėl įgyvendinamas Baltijos šalių elektros tinklų desinchronizacijos nuo IPS/UPS ir sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais projektas.

Europos Komisija jau yra patvirtinusi daugiau kaip 1 mlrd. Eurų finansavimą Baltijos šalių energetikos sistemos sinchronizacijai su KET iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės trims Baltijos šalims. Iš jų Lietuvos projektams iki šiol skirta beveik 430 mln. Eur. Priimti Europos Komisijos sprendimai dėl finansinės paramos skyrimo patvirtina, kad sinchronizacija yra visos ES projektas.

2020 m. gegužės mėn. Lietuvos ir Lenkijos elektros perdavimo tinklo operatoriai „Litgrid“ bei PSE S.A. pasirašė „Harmony Link“ jungties projekto įgyvendinimo etapo bendradarbiavimo sutartį. Šia sutartimi abiejų šalių elektros perdavimo sistemų operatoriai įsipareigojo lygiomis dalimis prisidėti prie jūrinės jungties „Harmony Link“ įrengimo.

2020 m. gegužės mėn. baigta 110 kV elektros perdavimo linijos Pagėgiai–Bitėnai statyba – šios jungties įrengimas yra sudėtinė Sinchronizacijos projekto dalis, kuri sustiprino Lietuvos elektros sistemą Kaliningrado pasienyje.

2020 m. birželio 23 d. Lietuvos Respublikos Seime patvirtintas Elektros energetikos sistemos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu įstatymo 13(1) straipsniu įstatymo projektas. Šiuo papildymu įtvirtinti specialieji saugumo reikalavimai įgyvendinant Sinchronizacijos projektą. Specialiųjų saugumo reikalavimų teisinio reguliavimo aiškumas ir nuoseklumas leidžia efektyviai valdyti Sinchronizacijos projekto įgyvendinimo rizikas, įskaitant ir rizikas, susijusias su potencialių tiekėjų ir subtiekiųjų atitikties nacionalinio saugumo interesams.

2020 m. rugsėjo mėn. paskelbtas sinchroninių kompensatorių pirkimo konkursas. Šie tinklo inerciją užtikrinantys įrenginiai yra vienas svarbiausių elementų, reikalingų užtikrinti sėkmingą Baltijos šalių elektros sistemų veikimą po sinchronizacijos. Sinchroniniai kompensatoriai bus įrengti Alytaus, Telšių ir Neries (Vilniaus rajonas) transformatorių pastotėse.

2020 m. spalio 1 d. vykusiame Europos infrastruktūros tinklų (angl. „Connecting Europe Facility“, CEF) Koordinacinio Komiteto posėdyje Europos Sąjungos šalys pritarė Europos Komisijos siūlymui skirti 720 mln. eur. finansinę paramą. Parama bus skirta didžiausiems ir jau pradėtiems vykdyti sinchronizacijos projektams, užtikrinant 75 proc. intensyvumo finansavimą. Didžioji lėšų dalis, 493 mln. eurų, yra skirta „Harmony Link“ jungties tarp Lietuvos ir Lenkijos statybai, dar 166,5 mln. eurų bus skirta sinchroninių kompensatorių įrengimui Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Likusi dalis skiriama Lenkijos tinklų modernizavimui ir plėtrai, reikalingai „Harmony Link“ jungties integracijai. Sinchronizacijos antrojo etapo projektų finansavimui Lietuvoje skirta suma sieks 301 mln. eurų. Įskaitant ankstesnę 323 milijonų eurų ES paramą pirmajam sinchronizacijos etapui, programa jau viršijo 1 mlrd. eurų pagal ES finansavimą. Pirmasis etapas, kuris šiuo metu dar yra vykdomas, buvo skirtas trijų Baltijos šalių vidinių elektros tinklų stiprinimui. Bendra finansavimo suma yra rekordinė tarp visų ES finansuojamų energetikos projektų.

2020 m. lapkričio 26 d. Lietuvos ir Lenkijos elektros perdavimo sistemų operatoriai „Litgrid“ ir PSE pasirašė sutartį su konsorciumu, kurį sudaro MEWO S.A., Gdynės jūrų universitetas ir UAB „Garant Diving“, dėl dugno tyrimo Baltijos jūros zonoje, kurioje planuojama tiesti „Harmony Link“ elektros jungtį, sujungiančią Lenkiją ir Lietuvą. Pagal šią sutartį konsorciumas atliks jūros dugno geofizinius ir geotechninius tyrimus suplanuotoje kabelio trasoje tarp Lietuvai ir Lenkijai priklausančių Baltijos jūros pakrančių. Paruoštoje ataskaitoje bus aprašyta jūros dugno būklė kabelio trasos zonoje ir pateikta informacija, būtina kabelio tiesimo ir apsaugos strategijai.

2020 m. gruodžio mėn. Lietuvos elektros perdavimo sistemos operatorė „Litgrid“ užbaigė 330 kV elektros perdavimo linijos Lietuvos elektrinė–Vilnius rekonstrukciją. Tai trečias įgyvendintas strateginis projektas, būtinas Lietuvos elektros sistemos sinchronizacijai su kontinentinės Europos tinklais. Rekonstruota linija reikšmingai sustiprino Vilniaus regiono elektros tinklo patikimumą.

Baltarusijoje statoma Astravo AE kelia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui bei aplinkai ir visuomenės sveikatai. 2017 m. sausio mėn. Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintoje Nacionalinio saugumo strategijoje Baltarusijos atominė elektrinė (toliau – BAE) yra įvardinta kaip viena iš grėsmių nacionaliniam saugumui. 2019 m. vasario mėn. Ženevoje vykusiame Jungtinių Tautų Poveikio aplinkai įvertinimo tarpvalstybiniame kontekste (Espo) konvencijos šalių susitikime buvo pripažinta, kad Baltarusija pažeidė net kelis Espo konvencijos reikalavimus: konvencijos 4 straipsnio

1 dalį (netinkamas poveikio aplinkai vertinimo dokumentacijos parengimas, netinkamas aikštelių alternatyvų vertinimas), 5 straipsnio a dalį (netinkamos konsultacijos su poveikį patirsiančiomis šalimis) ir 6 straipsnio 1 dalį (netinkamas galutinis sprendimas), nepagrįsdama pasirinktos aikštelės pasirinkimo priimant galutinį sprendimą. Tai reiškia, kad BAE projektas nėra plėtojamas pagal aukščiausius branduolinės energetikos standartus ir pažeidžia tarptautines konvencijas. 2020 metų gruodžio mėnesio Espo konvencijos Šalių susitikimo metu buvo priimtas sprendimas, kuriuo Espo konvencijos šalys (įskaitant visas ES šalis) dar kartą vieningai patvirtino Baltarusijos pažeidimus dėl BAE ir ją įpareigojo ateityje tinkamai taikyti šią konvenciją.

2020 m. lapkričio 3 d. Lietuvos elektros perdavimo sistemos operatorius LITGRID užfiksavo duomenis, rodančius elektros energijos gamybą BAE ir nustatė 0 MW pralaidumą komerciniam elektros srautui per Lietuvos ir Baltarusijos elektros energijos jungtis. Tačiau jau nuo 2020 m. lapkričio 5 d. prasidėjo elektros energijos prekyba per Latvijos ir Rusijos pjūvį. Šią prekybą Latvija ir Estija vykdo vadovaujantis dvišaliai pasitvirtinta pralaidumų nustatymo metodika, kuriai kaip neatitinkančiai Būtinųjų priemonių įstatymo nuostatų, nepritarė Valstybinė energetikos reguliavimo taryba.

Baltarusijos atominė elektrinė negali būti eksploatuojama, nes yra nesaugi, todėl turi būti užtikrinta absoliuti šios elektrinės blokada. Elektra iš Baltarusijos į Lietuvos rinką negali patekti jokia forma, nei tiesiogiai, ne netiesiogiai.

Konsoliduotomis Lietuvos institucijų pastangomis 2020 metų gruodžio 11 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose pasiūlyta EK išnagrinėti galimas priemonės, kaip riboti trečiųjų šalių komercinės elektros energijos iš nesaugių AE patekimą į ES.

2020 m. neformalių energetikos ministrų vaizdo konferencijų metu energetikos ministras nuolatos kėlė klausimą, kokių politinių veiksnių EK ėmėsi siekdama priversti Baltarusiją užtikrinti kaimyninių valstybių branduolinę saugą ir siekė, kad ES valstybės narės būtų informuotos apie situaciją, susijusią su BAE ir joje atliekama Baltarusijos nacionalinio veiksnių plano dėl streso testų rekomendacijų įgyvendinimo tarptautine peržiūra.

Lietuvos pastangomis, EK skiria didelį dėmesį BAE klausimui ir Baltarusijos nacionalinio veiksnių plano dėl streso testų rekomendacijų įgyvendinimo tarptautinei ekspertinei peržiūrai ir streso testų rekomendacijų įgyvendinimui. Atsižvelgdama į Lietuvos reikalavimus, EK pasiekė, kad Baltarusija sutiko atlikti nacionalinio veiksnių plano dėl streso testų rekomendacijų įgyvendinimo tarptautinę peržiūrą. Numatoma, kad rekomendacijų įgyvendinimo vertinimo ataskaita bus parengta 2021 m. vasaros pradžioje.

Atsižvelgdama į Lietuvos reikalavimus, EK stengiasi įtikinti Baltarusiją dėl nuolatinės BAE branduolinės saugos priežiūros būtinumo.

2020 metais Energetikos ministerijos, VATESI ir Užsienio reikalų ministerijos pastangomis su Baltarusija buvo pasirašytas dvišalis išankstinio perspėjimo susitarimas dėl apsikeitimo informacija avarinės situacijos atveju.

2020 metais Energetikos ministerija parengė galimus Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą ir nacionalinio civilinės atsakomybės už branduolinę žalą mechanizmo pakeitimo variantus. Energetikos ministerijai konsultuojantis su Užsienio reikalų ministerija ir Teisingumo ministerija buvo priimtas sprendimas dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą mechanizmo Lietuvoje – stiprinti tarptautinius instrumentus, prisijungiant prie papildomų tarptautinių sutarčių: Protokolo, kuriuo iš dalies keičiama 1963 m. Vienos konvencija dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą ir Konvencijos dėl papildomos kompensacijos už branduolinę žalą. 2020 m. gruodžio mėnesi Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė teisės aktų projektams dėl prisijungimo prie šių tarptautinių sutarčių. Sprendimai dėl civilinės atsakomybės už branduolinę žalą mechanizmo Lietuvoje tobulinimo bus galutinai priimti 2021 metais, baigus vertinti jų įgyvendinimo finansavimo mechanizmus.

Gamtinių dujų srityje. Klaipėdos SGD terminalas užtikrina gamtinių dujų tiekimo diversifikavimą. Lietuvoje esanti gamtinių dujų infrastruktūra leidžia maksimaliu pajėgumu išnaudoti SGD terminalą, taip pat, esant poreikiui, yra galimybė aprūpinti gamtinėmis dujomis ir Latvijos bei Estijos gamtinių dujų vartotojus. Be to, terminalas sukūrė reikiamas prielaidas atsirasti konkurencijai

gamtinių dujų rinkoje, sukuriant galimybę vartotojams veiksmingai derėtis su tiekėjais ir pasirinkti priimtinausią dujų tiekimo šaltinį.

2019 m. gruodžio mėn. Seimas pritarė 275 mln. Eurų vertės valstybės garantijų suteikimui Šiaurės investicijų banko ir SGD terminalo operatorės AB „Klaipėdos nafta“ paskolų sutartims, skirtoms SGD laivui-saugyklai įsigyti ir SGD terminalo išlaikymo sąnaudoms restruktūrizuoti. Šis sprendimas iki 2044 metų leis sutaupyti apie 50 mln. eurų skolinimosi išlaidoms, lyginant su skolinimosi sąlygomis, kurias siūlo komerciniai bankai. Seimui pritarus valstybės garantijai, nuo 2020 m. Klaipėdos SGD terminalo operatoriaus sąnaudos mažės beveik 27 mln. eurų – nuo 62 iki 36 mln. eurų. Europos Komisija (EK) teigiamai įvertino Lietuvos siekius užtikrinti ilgalaikį konkurencingą suskystintųjų gamtinių (SGD) tiekimą po 2024 m. įsigyjant ir nuosavybės teise valdant SGD laivą-saugyklą su išdujinimo įrenginiu ir 2020 m. lapkričio 20 d. pritarė valstybės pagalbos ir valstybės garantijų skolinimuisi suteikimui. 2020 m. gruodžio 30 d. Vyriausybė pavedė Finansų ministerijai užtikrinti, SGD terminalo paskirtojo tiekėjo UAB „Ignitis“ (toliau – paskirtasis tiekėjas) veiklos ekonominio efektyvumo didinimo priemonių parengimą ir įgyvendinimo priežiūrą, siekiant mažiausių sąnaudų ir mažiausio neigiamo poveikio gamtinių dujų kainai. Paskirtojo tiekėjo veiklos rezultatai turi atsispindėti NENS nustatyta tikslą užtikrinti gamtinių dujų tiekimą Lietuvos vartotojams ekonomiškumo principu pagrįstomis sąnaudomis ir konkurencingomis kainomis. Energetikos ministerija kartu su Finansų ministerija parengs SGD terminalo būtinąjį kiekį tiekimo veiklos sąnaudų mažinimo alternatyvų analizę ir pateiks Vyriausybei pasiūlymus dėl paskirtojo tiekėjo veiklos sąnaudų kompensavimo modelio pakeitimų. Energetikos ministerija parengs ir pateiks Vyriausybei Suskystintųjų gamtinių dujų terminalo įstatymo projektus dėl SGD terminalo būtinąjį kiekį nustatymo funkcijos perdavimo Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai.

Šiuo metu vykdomas vienas iš prioritetinių Vyriausybės uždavinių – dujotiekio jungties su Lenkija (toliau – GIPL) projektas, kuris atveria duris Lietuvos ir Baltijos valstybių gamtinių dujų perdavimo sistemų integracijai į bendrą Europos dujų rinką, užtikrina dar vieną alternatyvų dujų šaltinį, didesnę ekonominę naudą bei energetinį saugumą visiems projekto partneriams, o taip pat įgalina panaudoti Klaipėdos SGD terminalą regiono tikslams. Kartu naujoji jungtis su Lietuvos strategine partnere Lenkija kuria naujas sąlygas konkurencingesnėms gamtinių dujų kainoms šalies rinkoje. Pastačius dujotiekių jungtį bus sukurti pajėgumai, leisiantys Baltijos šalių kryptimi transportuoti iki 27 TWh gamtinių dujų per metus, Lenkijos kryptimi – iki 22 TWh per metus, o šiuo metu izoliuotos Baltijos šalių ir Suomijos dujų rinkos taps bendros ES dujų rinkos dalimi. Šiuo metu vykdomi dujotiekio statybos darbai, numatoma kad projektas bus užbaigtas 2021 m. pabaigoje. Lietuva taip pat dalyvauja įgyvendinant dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimo projektą (ELLI), kurį numatoma užbaigti 2023 m. Įgyvendinus šį projektą bus užtikrinti padvigubinti perdavimo pajėgumai tarp Lietuvos ir Latvijos, padidintas dujų tiekimo saugumas regione, pagerinta Baltijos regiono šalių dujų rinkų integracija ir regiono dujų rinkos veikimas.

2021 m. pabaigoje pradėjus Lietuvą, Latviją, Estiją bei Suomiją su kontinentine Europa sujungiančio dujotiekio eksploataciją, Lietuva kartu su Baltijos šalimis taps didžiulės Europos rinkos dalimi.

Naftos importo srityje. Lietuva iš bet kurios šalies gali importuoti apie 9 mln. tonų naftos produktų per Klaipėdos terminalą (AB „Klaipėdos nafta“) ir 8 mln. tonų naftos per Būtingės terminalą. Be to, naftos produktams tiekti gali būti panaudotas geležinkelio arba automobilių transportas. Taigi, Lietuva turi visas technines galimybes diversifikuoti naftos ir jos produktų tiekimą.

Šilumos ūkio srityje sėkmingai įgyvendinama Nacionalinė šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programa (toliau – Programa), kurios tikslas – atsižvelgiant į šalies ir tarptautines aplinkosaugos, energetikos sektoriaus raidos tendencijas ir ekonomikos padėtį, įvertinti ir nustatyti Lietuvos Respublikos šilumos ūkio plėtros prioritetus, tikslus, uždavinius bei jų įgyvendinimo galimybes. Tikimasi, kad atsisakant pajėgumų plėtros apribojimų konkrečiuose miestuose, bei patobulintos finansavimo iš ES lėšų sąlygos sudarė galimybę jau 2020 m. paskatinti nedidelės galios biokuro kogeneracijos plėtrą centralizuoto šilumos tiekimo sektoriuje.

Vykdomas didelės apimties projektas (didelio efektyvumo kogeneracijos skatinimas), kurio įgyvendinimo pabaigą planuojama nukelti į 2023 m. III ketvirtį, nes nutraukta rangos darbų sutartis su generaliniu rangovu (pradėtas gen. rangovo (Rafako S.A.) restruktūrizacijos procesas). Iki 2020

m. pabaigos jau išmokėta daugiau nei 65 mln. eurų ES fondų investicijų lėšų. Jos pagamintos elektros energijos užteks patenkinti apie 230 tūkst. namų ūkių poreikio, o šilumos – apie 40 proc. Vilniuje centralizuotai tiekiamos šilumos kiekio.

2020 m. birželio mėnesį Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė 700 MW galios vėjo elektrinių plėtros Lietuvos jūrinėje teritorijoje tikslingumui. Ir toliau Energetikos ministerija tęs tyrimus, kurių rezultatai leis įvertinti atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtros Lietuvos jūrinėje teritorijoje galimybes ir leis prisidėti prie bendros AEI plėtros Lietuvoje iki 2030 m. Pagal NENS, Lietuva AEI dalį bendrame galutiniame šalies energijos suvartojime iki 2030 m. yra įsipareigojusi padidinti iki 45 proc. ir reaguodama į ES ambicijas didinti bendrą AEI dalį ES, yra pasirengusi siekti, kad 2030 m. AEI dalis sudarytų ne mažiau kaip 50 proc. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, AEI dalis bendrame šalies energijos balanse 2019 metais siekė 25,47 proc. Strategijoje taip pat ypatingai svarbus vaidmuo skiriamas mažajai energetikai ir aktyviam elektros energijos vartotojų įsitraukimui į energijos gamybą. Gyventojams, nusprendusiems patiems pasigaminti sau reikalingą elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių, sudaromos palankios sąlygos bei kuriamos įvairios paramos priemonės. Taip pat sudarytos sąlygos asmenims, norintiems tapti gaminančiais vartotojais, įsigyti elektros energijos gamybos pajėgumų dalį iš trečiųjų asmenų, kurie pajėgumus įrengs ir plėtos.

Ministerijos parengti ir Seimo priimti teisės aktai numato, kad gaminantiems vartotojams leidžiama įsirengti atsinaujinančius išteklius naudojančias elektrines, kurių įrengtoji galia neviršija vartotojo objektui suteiktos leistinosios naudoti galios ir nėra didesnė kaip 500 kilovatų (kW).

Taip pat supaprastintos mažos galios (iki 30 kW) elektrinių įrengimo procedūros, atsisakant dalies leidimų bei diferencijuojant elektrinių prijungimo prie elektros tinklų mokestį – šie patobulinimai leidžia asmenims greičiau ir pigiau, įsirengti elektrinę ir tapti elektros energiją gaminančiais vartotojais.

Vienas iš NENS tikslų yra palaipsniui atsisakyti mažmeninių elektros energijos kainų reguliavimo, nustatant, kad mažmeninių elektros energijos kainų reguliavimas, taikant tam tikrus reikalavimus, atitinkančius socialinius tarifus, bus galimas tik išskirtiniais atvejais, siekiant apsaugoti socialiai pažeidžiamus elektros energijos vartotojus ir nedidinti energetinio skurdo šalįje.

LR Seimas 2020 m. priėmė Elektros energetikos įstatymo pakeitimus, kuriais numatoma laipsniškai iki 2023 m. atsisakyti mažmeninių elektros kainų reguliavimo buitiniams vartotojams. Elektros energetikos įstatymo pakeitimai numato palaipsniui (skirtingais etapais nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2023 m. sausio 1 d. priklausomai nuo elektros energijos suvartojimo kiekio) atsisakyti mažmeninių elektros energijos kainų reguliavimo buitiniams vartotojams. Įstatymo pakeitimai taip pat sudarys sąlygas efektyviam elektros energijos tiekimo paslaugų rinkos ir konkurencijos vystymuisi, buitiniams vartotojams sudarys sąlygas rinktis jų poreikius atitinkančius elektros energijos vartojimo planus bei bus sukurtos teisinės prielaidos, reikalingos sukurti bazinę elektros energijos vartojimo duomenų kaupimo ir mainų platformą (angl. Data Hub), kuri užtikrins efektyvesnę rinkos plėtrą ir vartotojams supaprastins procesus renkantis ir keičiant tiekėją. Siekiant apsaugoti pažeidžiamus vartotojus yra numatoma, kad visuomeninis elektros energijos tiekimas jiems pasibaigtų paskutiniuoju etapu, nepriklausomai nuo elektros suvartojimo kiekio. 2020 m. gruodžio 10 d. pasibaigė pirmasis elektros rinkos liberalizavimo etapas, į kurį pateko apie 98 tūkst. namų ūkių. Šiame etape nepriklausomą elektros tiekėją rinkosi daugiau nei 5000 kWh per metus suvartojantys gyventojai. Sutartis su nepriklausomais tiekėjais sudarė 94 proc. pirmojo etapo vartotojų.

Energetikos srities inovacijų ekosistemos sustiprinimas. Viena iš keturių NENS krypčių yra „Šalies verslo dalyvavimas siekiant energetikos pažangos“ – Lietuva iš energetikos technologijas importuojančios šalies turi tapti energetikos technologijas kuriančia ir jas eksportuojančia šalimi. Tokiam tikslui pasiekti reikalingos investicijos moksliniams tyrimams ir inovacijoms energetikos srityje.

Nuo 2018 m. Energetikos ministerija dalyvauja Šiaurės Ministrų Tarybos Šiaurės energetikos tyrimų agentūros ir trijų Baltijos šalių už energetiką atsakingų ministerijų energetikos tyrimų programoje. Ši programa skirta finansuoti energetikos tyrimų projektus tarp Baltijos bei tarp Baltijos ir Šiaurės šalių. Programos supratimo memorandumė identifikuotos tokios tyrimų temos: a) transporto dekarbonizacija; b) energetinis efektyvumas pastatuose ir pramonėje; c) energetikos

sistemų analizė; d) iššūkiai ir galimybės regioninėms elektros jungtimis / rinkai. 2020 m. Lietuva pirmą kartą įmokėjo savo įnašą į šią programą, todėl nuo šiol Lietuvos mokslo ir tyrimų įstaigos galės lygiomis teisėmis su kitų programos partnerių įstaigomis dalyvauti jos veiklose. Priklausomai nuo rezultatų, ketinama toliau aktyviai dalyvauti šioje programoje – siekti, kad per Lietuvos mokslo dalyvavimą, mokslinės veiklos ir rezultatų pavidalu būtų atsiimta bent tiek lėšų, kiek buvo investuota.

Vertinant inovatyvias energetikos technologijas, turinčias potencialą proveržiui, ir aktualias ES bei viso pasaulio mastu, vertėtų išskirti vandenilio panaudojimą energetikoje. Šiuo metu kelios Lietuvos energetikos įmonės vertina šios technologijos pritaikymo Lietuvoje galimybes (AB „Amber Grid“, AB „Litgrid“ ir kt.), vykdomi su šia technologija susiję moksliniai tyrimai (Lietuvos energetikos institutas). Siekiant sustiprinti Lietuvos energetikos srities inovacijų ekosistemą, siūloma aktyviai dirbti su didžiausią ateities augimo potencialą turinčia technologija – vandenilio panaudojimu energetikoje, sukuriant vandenilio technologijos energetikos sektoriuje plėtros ir skatinimo programą.

Lietuvos vandenilio platforma įkurta 2020 m. lapkričio 30 dieną, LR energetikos ministrui pasirašius bendradarbiavimo susitarimą su 19 verslo asociacijų bei įmonių. Tai bendradarbiavimo formatas, telkiantis šalies mokslo institucijų, verslo ir viešojo sektoriaus atstovus bendram tikslui – siekti vandenilio technologijų plėtros šalyje. Sukurti Lietuvos vandenilio bendradarbiavimo formatą numatyta 2020 m. rugsėjo 10 d. patvirtintame Veiksmų plane dėl Lietuvos energetikos srities inovacijų ekosistemos sustiprinimo.

Siekiant energijos vartojimo efektyvumo didinimo viešojoje infrastruktūroje, 2020 m. Energetikos ministerija patobulino finansavimo mechanizmą viešųjų centrinės valdžios pastatų atnaujinimui bei sukūrė visiškai naują finansavimo mechanizmą gatvių apšvietimo modernizavimui ir paskelbė kvietimus teikti paraiškas projektų įgyvendinimui.

Pagal naująjį viešųjų pastatų atnaujinimo instrumentą (patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. 1-58 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ 04.3.1-VIPA-T-113 priemonės „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“ projektų finansavimo sąlygų aprašo Nr. 1 patvirtinimo, pakeitimo“ sudarytos palankesnės finansinės sąlygos biudžetinėms įstaigoms bei viešosioms įstaigoms, ketinančioms taikyti energijos taupymo paslaugų teikėjo (ETPT) modelį. Biudžetinės įstaigos pastatų atnaujinimui galės gauti lėšų (grąžinamosios subsidijos) iki 100 proc. projekto vertės, tuo tarpu viešos įstaigos ir centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojas, taikantys ETPT modelį, grąžinamosios subsidijos galės gauti iki 80 proc. projekto vertės ir iki 20 proc. lengvatinės paskolos iš ENEF fondo. Siekiant skatinti pastatų valdytojus labiau mažinti energijos sąnaudas, grąžinamosios subsidijos grąžintinų lėšų dydis kiekvienam projektui nustatomas, atsižvelgiant į pasiektus projekto sutartyje nustatytus rezultatus, galutinės energijos sąnaudų sutaupymus, ir/arba atnaujintą pastatų plotą.

Teikiamo finansavimo dydis projekto vykdytojams yra siejamas su projekto generuojamu energijos vartojimo sutaupymu, labiau skatinant pastatų sektoriuje siekti aukštesnės energinio naudingumo klasės bei didesnio renovuojamo pastatų ploto.

Viešųjų pastatų atnaujinimui pagal minėtas finansavimo sąlygas (priemonė Nr. 04.3.1-VIPA-T-113 „Valstybei nuosavybės teise priklausančių pastatų atnaujinimas (II)“) 2020 m. kovo 24 d. paskelbtą kvietimą įvertinus gautas paraiškas Energetikos ministro įsakymais 112 projektų įgyvendinimui skirtas 74,6 mln. eurų finansavimas grąžinamosios subsidijos forma. 59 minėtų projektų (įgyvendinamų viešųjų įstaigų ir VĮ Turto bankas) bendram finansavimui skirtos paskolos (17,4 mln. Eurų) iš ENEF (priemonė Nr. 04.3.1- FM-F-105 „Energijos vartojimo efektyvumo didinimas viešojoje infrastruktūroje“). Planuojama, kad iki 2023 m. rugsėjo 1 d. įgyvendintus minėtus projektus bus atnaujinta apie 360 tūkst. kv. m ploto pastatų.

Skiriant finansavimą pagal gatvių apšvietimo modernizavimo priemonę, atsižvelgiama į elektros energijos sutaupymus bei užtikrinamas ne mažiau kaip 40 % energijos efektyvumo padidėjimas modernizuotuose gatvių apšvietimo atkarpose. Tikimasi šia priemone ne tik atnaujinti gatvių apšvietimo sistemas, tačiau tuo pačiu paskatinti privačią ir viešą partnerystę. Įgyvendinus priemonę, gatvių apšvietimui bus sunaudojama mažiau galutinės energijos, atitinkamai bus sumažinta

aplinkos tarša. Dėl atnaujintos modernios apšvietimo įrangos ne tik pagerės miestų, miestelių ar kaimo vietovių estetinis vaizdas, tačiau ir padidės gatvių apšviestumo lygis, o tai sąlygos didesnę visų eismo dalyvių saugumą tamsiu paros metu.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas. Integruotis į Europos Sąjungos energetines sistemas bei skatinti darnią, konkurencingą ir efektyvią energetikos sektoriaus plėtrą

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur.)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimo plane, įskaitant patikslintus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
1	2	3	4	5	6
01 01	Nacionalinės energetikos nepriklausomybės strategijos tikslų įgyvendinimas	149 789,0	179 826,7	113 032,4	62,9
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		124 044,0	127081,8	88320,6	69,5

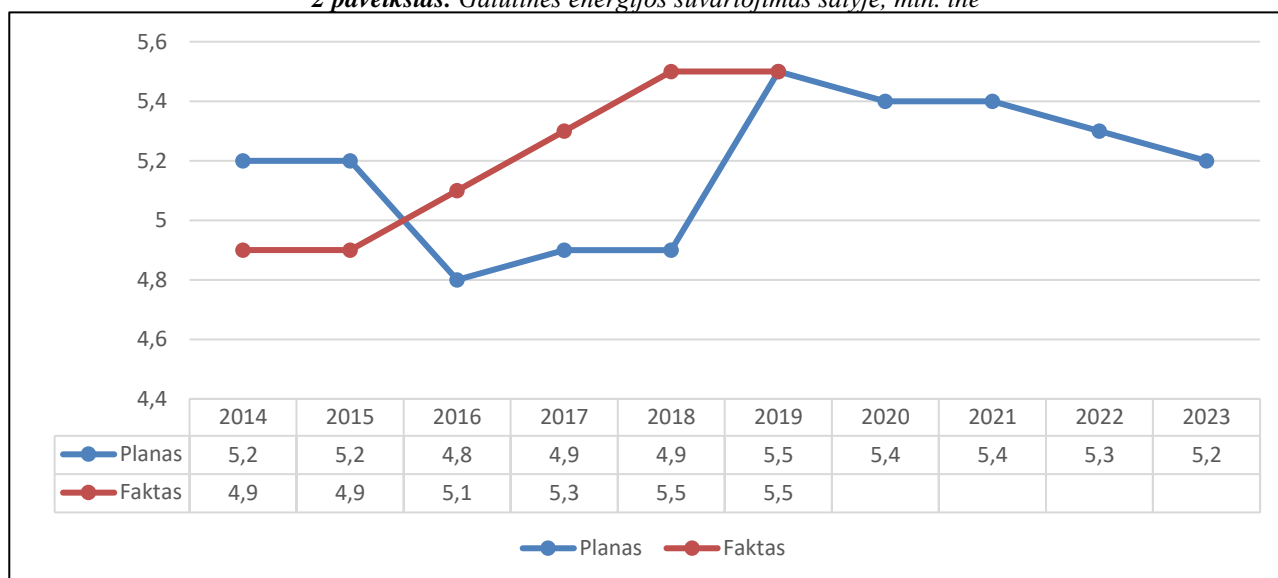
Asignavimų panaudojimo procento nuokrypis įgyvendinant Nacionalinės energetikos strategijos tikslus įgyvendinančią Energetikos ministerijos programą (panaudojimo dalis nuo patikslinto plano – 62,9 proc.):

1. Ilgalaikio ekonomikos skatinimo plano įgyvendinimas (programos kodas 01 001, finansavimo šaltinio kodas 1.1.1.5.); panaudojimo dalis nuo patikslinto plano – 27,1 proc. Nepakankamo asignavimų panaudojimo priežastys: dalis lėšų nebuvo panaudota atsižvelgiant į labai trumpą terminą, per kurį buvo planuojama priemonę įgyvendinti ir atlikti rangos darbus (mažiau nei 5 mėn.); pasikeitė lėšų poreikis; dėl karantino ribojimų 2020 m. neįvykdyti rangos darbai; daugiabučių namų atstovai dėl trumpų terminų nespėjo organizuoti gyventojų susirinkimų ir laiku pateikti paraiškų dalyvauti priemonėje SND balionų keitimas kitais energijos ištekliais ir pan.

2. Lietuvos 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos lėšos:(programos kodas 01 001, finansavimo šaltinio kodas 1.3.2.7.1); panaudojimo dalis nuo patikslinto plano – 66,6 proc. Lėšos nepanaudotos dėl užsitęsusių viešųjų pirkimų procedūrų, nukeltų sutarčių pasirašymų su rangovais, dėl COVID-19 apribojimų pristabdytų rangos darbų. Todėl buvo atlikta nemažai sutarčių pakeitimų tarp projektų įgyvendintojų ir įgyvendinančios institucijos dėl projektų įgyvendinimo terminų pratęsimo, atitinkamai nusikėlė ir išmokėjimai.

Efeko vertinimo kriterijus. Galutinės energijos suvartojimas šalyje, tūkst. tne¹ (kodas E-01-01).

2 paveikslas. Galutinės energijos suvartojimas šalyje, mln. tne

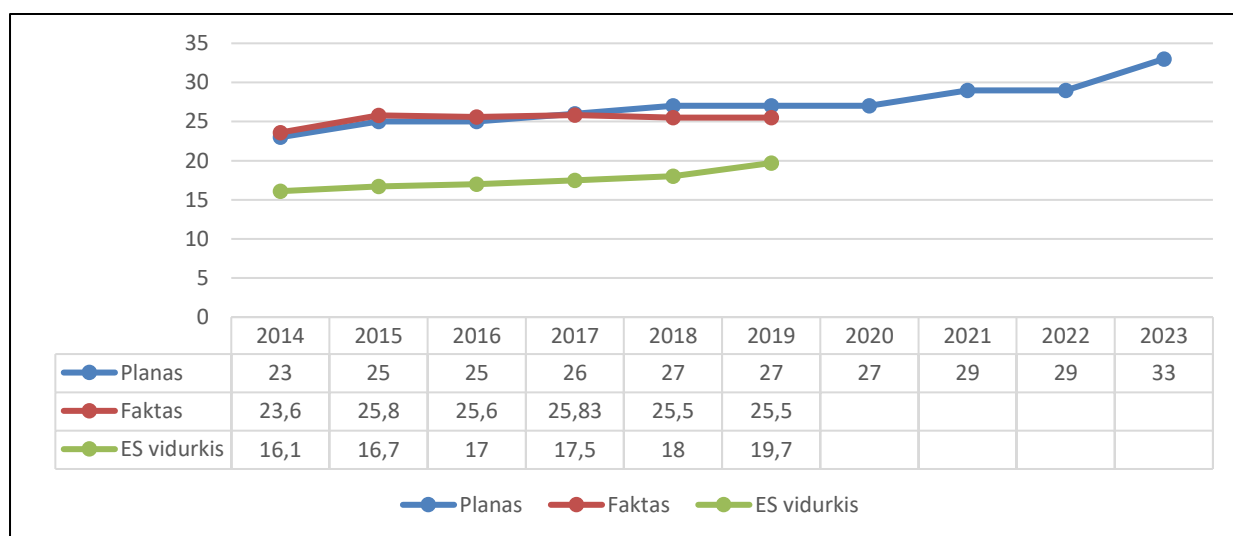
Duomenų šaltinis – Energetikos ministerija

Galutinis energijos suvartojimas 2019 m.², palyginti su 2018 m., sumažėjo 0,6 proc. Daugiausia – 41,1 proc. – energijos buvo sunaudota transporto sektoriuje, namų ūkiuose – 26 proc. Transporto sektoriuje 2019 m. sunaudota 3,1 proc. daugiau energijos nei 2018 m., o namų ūkiuose – 4 proc. mažiau.

Transporto sektoriuje 2019 m. daugiausia sunaudota kelių transporto dyzelino (1,67 mln. tonų), namų ūkių sektoriuje – biokuro (2,36 mln. m³) bei centralizuotai gautos šiluminės energijos (5,2 teravatvalandžių (TWh)).

Efeko vertinimo kriterijus. Atsinaujinančių energijos išteklių dalis galutinės energijos balanse, proc. (kodas E-01-02).

3 paveikslas. Atsinaujinančių energijos išteklių dalis galutinės energijos balanse, proc.

Duomenų šaltinis – Energetikos ministerija

¹ Sutr. - tona naftos ekvivalentu.

² Statistiką apie kuro ir energijos balansą Lietuvos statistikos departamentas už praėjusius metus pateikia einamųjų metų antrąjį pusėję, todėl 2020 m. kuro ir energijos balansas bus žinomas 2021 m. pabaigoje.

Mūsų šalis ir toliau siekia būti ambicinga AEI srityje ir vykdo nuoseklią AEI plėtrą. AEI (hidroenergijos, vėjo, saulės, geoterminės energijos, kietojo biokuro (malkų ir medienos atliekų, šiaudų), biodujų, biodegalų, atsinaujinančių komunalinių atliekų) naudojimo skatinimas – vienas geriausių sprendimų patenkinti energijos poreikį, saugant gamtą ir jos išteklius. ES šalių tikslas – iki 2020 m. pagaminti iš AEI ne mažiau nei 20 proc. visos Europoje pagaminamos energijos. Lietuvai iki minėto laikotarpio numatyta pasiekti 23 proc., tačiau nacionaliniu mastu Lietuva turi išsikėlusį kur kas ambicingesnę tikslą – 30% energijos 2020 m. turi būti pagaminta iš AEI.

2019 m.³ AEI dalis sudarė 25,47 proc. (ES vidurkis – 18 proc.). Lietuvos tikslai 2030 metais vieni ambicingiausių Europoje – sieksime, kad AEI dalis bendrame energijos suvartojime sudarytų ne mažiau 50%. Orientuosimės į AEI dalies didinimą elektros energetikos sektoriuje, skatindami paskirstytosios generacijos (elektros energiją gaminančių vartotojų ir mažos galios elektrinių) plėtrą, kaupimo sprendinių diegimą, transporto elektrifikavimui reikalingos infrastruktūros plėtrą ir tinklų pritaikymą prie augančio elektros energijos gamybos iš AIE kiekio.

Šiuo metu šilumos sektoriuje plačiausiai naudojamas atsinaujinančios energijos išteklius – kietasis biokuras – malkos ir kurui skirtos medienos ir žemės ūkio atliekos. 2019 m. didžiausias jo kiekis buvo suvartotas elektrai ir centralizuotai tiekiamai šilumai gaminti (50,1 proc.) bei namų ūkiuose (37,6 proc.). Energijos gamintojai iš malkų ir kurui skirtų medienos atliekų 2019 m. pagamino 68,7 proc. visos elektrinėse ir katilinėse gaminamos šiluminės energijos ir 24,4 proc. visos elektrinėse gaminamos elektros energijos.

2019 m. Lietuvoje veikiantys vėjo jėgainių parkai kartu su mažosiomis vėjo elektrinėmis pagamino 1,3 TWh elektros energijos ir tai sudarė kiek daugiau nei trečdalį visos šalyje pagamintos elektros energijos, arba daugiau kaip 11 proc. šalyje suvartotos elektros energijos. Lietuvos vėjo jėgainių parkai 2019 m. pagamino daugiausia elektros per visą šalies vėjo energetikos istoriją – rekordinę gamybą lėmė oro sąlygos ir tobulėjančios technologijos. Lietuvoje šiuo metu veikia 23 vėjo jėgainių parkai. Kartu su mažosiomis vėjo elektrinėmis 2019 m. pabaigoje bendra įrengtų elektrinių galia sudarė 534 MW.

Atsinaujinančią elektros energiją generuojančios saulės elektrinės 2019 m. pagamino 91,1 GWh elektros energijos, arba 5,2 proc. daugiau nei 2018 m. Tai gana svarbu, nes taip skatinama vietinė elektros energijos gamyba ir prisidedama prie tarptautinių klimato kaitos stabdymo tikslų įgyvendinimo.

Hidroelektrinės 2019 m. pagamino 444,9 GWh elektros energijos, t. y. 1,5 proc. mažiau nei 2018 m.

Elektros energijos poreikis Lietuvoje 2019 m., palyginti su 2018 m., padidėjo 1,3 proc. ir sudarė 13,3 TWh. 2019 m. Lietuvos poreikiams užtikrinti buvo importuota 70,2 proc. elektros energijos, o pagaminta – 3,97 TWh. Elektros energijos 2019 m. šalyje pagaminta 13,1 proc. daugiau nei 2018 m. Iš atsinaujinančių energijos išteklių 2019 m. pagaminta 60,1 proc. visos elektros energijos.

Pastaraisiais metais didėjo elektros energijos gamyba iš biodujų. 2019 m. iš biodujų buvo pagaminta 154,4 mln. kWh elektros energijos, t. y. 10,4 proc. daugiau nei 2018 m. Tikslinga didinti išvalytų biodujų (biometano) gamybą jas panaudojant transporto sektoriuje taip užtikrinant pažangiųjų biodegalų naudojimo tikslų įgyvendinimą.

Kelių transporto sektoriuje 2019 m. buvo sunaudota daugiau nei 2 mln. tonų degalų, iš kurių 82,9 proc. sudaro kelių dyzelinas, 12,3 – automobilių benzinai, 4,8 proc. – suskystintos dujos. Pastaraisiais metais kelių transporto dyzelino populiarumas augo – 2019 m. kelių transporto sektoriuje jo sunaudota 4,2 proc. daugiau nei 2018 m. Benzino paklausa padidėjo 5,4 proc., o suskystintų naftos dujų – sumažėjo 3,4 proc. Siekiant reaguoti į didėjančias iškastinio kuro naudojimo apimtis transporto sektoriuje, būtina įgyvendinti politikos kryptis užtikrinančias degalų iš AEI panaudojimą atskiruose transporto sektoriaus segmentuose, ypatingą dėmesį skiriant transporto elektrifikacijai, vandenilio ir biometano dujų panaudojimui.

---

³ Statistiką apie atsinaujinančių išteklių dalis galutinės energijos balanse Lietuvos statistikos departamentas už praėjusius metus pateikia einamųjų metų antroje pusėje, todėl 2020 m. kuro ir energijos balansas bus žinomas 2021 m. pabaigoje.

2019 m. rugsėjo 2 d. pradėtas organizuoti pirmasis technologiškai neutralus aukcionas, kurio metu buvo skirstomas 0,3 TWh elektros energijos gamybos kiekis. Aukciono dalyviai varžėsi dėl galimybės gauti kainos priedą prie biržos kainos, kurio maksimalus dydis sudarė 3,86 Eur/MWh. 2020 m. sausio 16 d. aukciono laimėtoju pripažinta bendrovė pasiūlė 0 Eur/MWh kainos priedą prie biržos kainos ir maksimalų metinį elektros energijos gamybos kiekį – šiai bendrovei atiteko visas numatytas 0,3 TWh metinis gamybos kiekis, kas reiškia, kad įmonė 12 metų laikotarpiu kiekvienais metais įsipareigoja pagaminti po mažiausiai 0,3 TWh elektros energijos, o valstybė įsipareigoja užtikrinti pagamintos elektros energijos persiuntimą. Elektrinės statyba gali užtrukti iki 3 metų, su galimybe pratęsti dar metams, todėl šio aukcione efektas bus jaučiamas 2023–2024 metais. 2020 m. gegužės mėn. paskelbtas antrasis skatinimo kvotų paskirstymo aukcionas, kuris laikomas neįvykusi dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus.

2 strateginis tikslas. Užtikrinti saugų ir efektyvų Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą

2 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir ataskaitinių metų Lietuvos Respublikos biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur.)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimo plane, įskaitant patikslintus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
72 10	Ignalinos programos administravimas Lietuvoje	70 529,0	70 558,2	50 946,7	72,2
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>		62 453,0	62 453,0	42 871,9	68,6

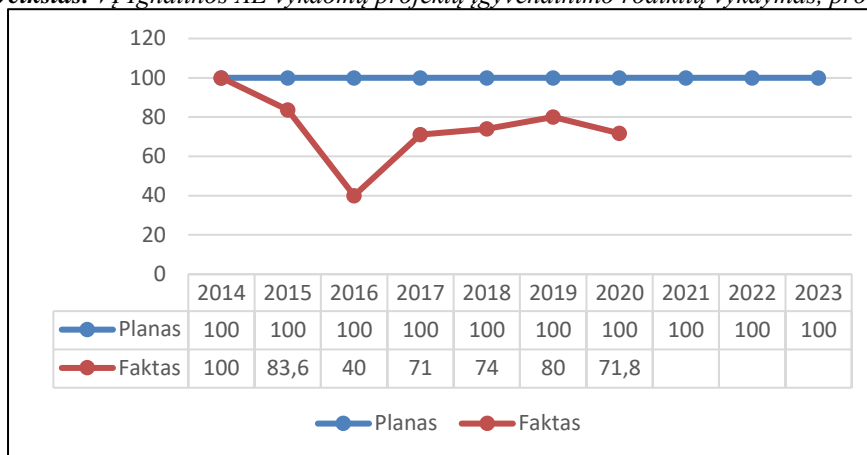
Asignavimų panaudojimo procento nuokrypis įgyvendinant Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programą (panaudojimo dalis nuo patikslinto plano – 72,2 proc.):

1. **Valstybės biudžeto lėšos, skirtos apmokėti bendrai finansuojamų iš ES fondų lėšų projektų netinkamam finansuoti iš ES fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo PVM** (programos kodas 72 010, finansavimo šaltinio kodas 1.1.1.1.2.); panaudojimo dalis nuo patikslinto plano – 29,4 proc. Nepakankamo asignavimų panaudojimo priežastys: Visagino miesto savivaldybės vykdomo Energizacijos projekto VEV.02 rangovai vėluoja vykdyti įsipareigojimus.

2. **ES ir kita tarptautinė finansinė parama.** 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. Ignalinos programos lėšos (programos kodas 72 010, finansavimo šaltinio kodas 1.3.3.1.13); panaudojimo dalis nuo patikslinto plano – 68,6 proc. Didžiausia nepanaudotų lėšų dalis susidarė dėl projekto Mažo ir vidutinio radioaktyvumo atliekų atliekyno (projekto B25) statybos darbų pirkimo konkurso tiekėjų pasiūlymo atmetimo dėl per didelės kainos, šiuo metu vyksta pakartotinis konkursas ir darbai nebuvo atlikti. Taip pat nepanaudotos lėšos projekte Labai mažo radioaktyvumo atliekų atliekyno statyba (projektas B19-2) dėl įtariamo pažeidimo tyrimo sprendimo priėmimo. Metinės IAE eksploatavimo nutraukimo išlaidos projekte (ADA.20) pasirašytų sutarčių suma mažesne nei buvo suplanuota. Užtruko dokumentų dėl patirtų išlaidų tikrinimas, nekompensuotos 2020 m. III ketv. patirtos išlaidos. Dėl COVID-19 situacijos pasikeitė prekių pristatymo terminai - kai kurios prekės buvo pristatytos tik IV ketvirtį arba prekių pristatymo terminas perkeltas į 2021m.

Efektinio vertinimo kriterijus: VĮ Ignalinos AE vykdomų projektų įgyvendinimo rodiklių vykdymas, procentais (kodas E-02-01)

4 paveikslas. VĮ Ignalinos AE vykdomų projektų įgyvendinimo rodiklių vykdymas, procentais

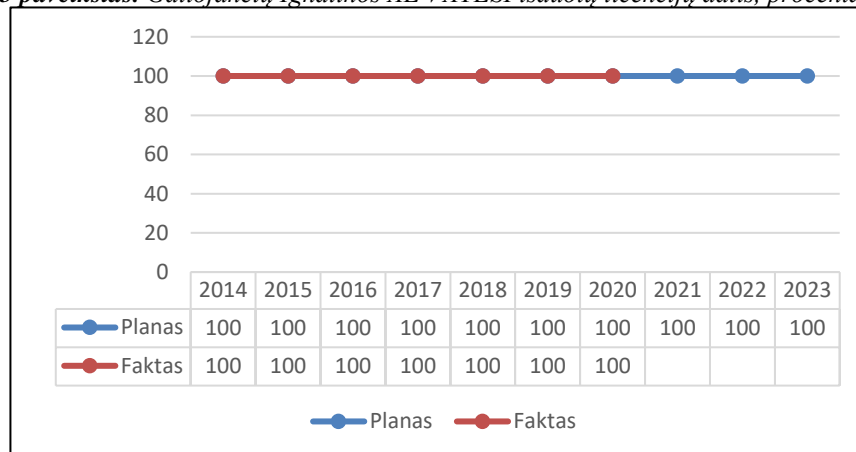
Duomenų šaltinis – Energetikos ministerija

Antruoju strateginiu tikslu „Užtikrinti saugų ir efektyvų Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo procesą ir radioaktyvių atliekų tvarkymą“ įgyvendinami Stojimo į Europos Sąjungą sutarties protokole Nr. 4 „Dėl Ignalinos atominės elektrinės Lietuvoje“ numatyti įsipareigojimai. Šiam strateginiam tikslui įgyvendinti vykdoma Ignalinos programos administravimo Lietuvoje programa.

2020 m. vasario 24 d. Energetikos ministro įsakymu Nr. 1-33 buvo patvirtintas **Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės (toliau – VĮ Ignalinos AE) veiklos strategijos įgyvendinimo 2020-2023 metų priemonių planas**, pagal kuriame nurodytų rodiklių įgyvendinimą yra skaičiuojamas efekto vertinimo kriterijus „VĮ Ignalinos AE vykdomų projektų įgyvendinimo rodiklių vykdymas, procentais“.

Efektinio vertinimo kriterijus: Galiojančių Ignalinos AE VATESI išduotų licencijų dalis, procentais (kodas E-02-02)

5 paveikslas. Galiojančių Ignalinos AE VATESI išduotų licencijų dalis, procentais

Duomenų šaltinis – Energetikos ministerija

2020 m. pabaigoje VĮ Ignalinos AE turėjo VATESI išduotas licencijas šioms licencijuojamoms veikloms: Ignalinos AE pirmojo energijos bloko eksploatavimas, Ignalinos AE antrojo energijos bloko eksploatavimas, Ignalinos AE panaudoto branduolinio kuro sausojo tipo tarpinio saugojimo saugyklos eksploatavimas, Ignalinos AE sucementuotų skystųjų radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimas, Ignalinos AE labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų saugyklos (projektas B19-1) eksploatavimas, Ignalinos AE panaudoto branduolinio kuro saugyklos (projektas B1) eksploatavimas, Ignalinos AE labai mažo aktyvumo radioaktyviųjų atliekų atliekyno (projektas B19-

2) statyba ir eksploatavimas, mažo ir vidutinio aktyvumo trumpaamžių radioaktyviųjų atliekų paviršinio atliekyno (projektas B25) statyba ir eksploatavimas, kietųjų radioaktyviųjų atliekų išėmimo ir pradinio apdorojimo įrenginio (B2 projektas) eksploatavimas, kietųjų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginio ir radioaktyviųjų atliekų saugyklos (projekto B3/4) eksploatavimas.

VATESI licencijos ir leidimai išduodami asmenims, turintiems pakankamus technologinius, finansinius, vadybos sistemos, žmogiškuosius, avarinės parengties, fizinės saugos, branduolinių medžiagų saugaus laikymo ir vežimo, jų apskaitos ir kontrolės, atitinkančios TATENA ir Euratomo garantijų įgyvendinimo nuostatas, pajėgumus, leidžiančius tinkamai vykdyti licencijuojamos ar leidimais reguliuojamos veiklos sąlygas ir užtikrinti branduolinę saugą. Galiojančios VĮ Ignalinos AE licencijos veiklai su branduolinės energetikos objektais užtikrina tinkamą žmonių ir aplinkos apsaugą nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio. Iki 2020 m. pabaigos VĮ Ignalinos AE neįvyko nei vieno incidento, klasifikuojamo pagal tarptautinę branduolinių įvykių skalę kaip pirmo ir aukštesnio lygio, suminė personalinė apšvitos dozė vienam darbuotojui neviršijo nustatytos 18 mSv ribos, radioaktyviųjų medžiagų išmetimai į orą ir vandenį buvo žymiai mažesni už leidžiamas normas.

II SKYRIUS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

4 PRIORITETAS: Darni ir konkurencinga ekonomikos plėtra

4.1. kryptis. Inovatyvios ekonomikos ir išmaniosios energetikos plėtra

Įgyvendinant Europos Sąjungos (toliau – ES) energijos vartojimo efektyvumo direktyvos (Nr. 2012/27/ES bei 2018/2002/ES) nuostatas, Lietuva įsipareigojusi iki 2020 m. sutaupyti apie 11,674 TWh (teravatvalandžių) energijos – maždaug tiek energijos per metus suvartojama Lietuvos elektros sektoriuje, o nuo 2021 m. iki 2030 m. sutaupyti papildomai apie 27,280 TWh energijos.

Energetikos ministerija (toliau – Ministerija) įgyvendina šias priemones, prisidedančias prie **energijos vartojimo efektyvumo didinimo, išmanios energetikos plėtros ir biurokratijos mažinimo:**

1. Miestų gatvių apšvietimo modernizavimas, didinant energijos vartojimo efektyvumą.

Ministerija patobulino finansavimo instrumentą gatvių apšvietimo modernizavimo projektams finansuoti, pagal kurį savivaldybių administracijoms, savivaldybių valdomoms įmonėms galima gauti ES lėšų finansavimą projektams iki 50 proc. jų vertės. 2020 m. balandžio 30 d. paskelbtas kvietimas teikti paraiškas. Paraiškų pateikimo terminas baigėsi 2020 m. rugsėjo 1d. Šiam veiksmui numatyta 12 mln. ES lėšų finansavimo, pateiktos 35 paraiškos, kuriomis prašoma 23 mln. ES lėšų finansavimo. Ministerija, siekdama finansuoti visas pateiktas paraiškas, 2020 m. rugpjūčio 7 d., 2020 m. rugsėjo 8 d ir 2020 m. rugsėjo 30 d. raštais kreipėsi į Finansų ministeriją prašydama papildomo finansavimo. Energetikos ministerija parengė ir 2020 m. rugsėjo 2 d. išsiuntė Finansų ministerijai Veiksmų programos pakeitimą, kuriuo sukuriamas naujas prioritetas „13 Ekonomikos atsigavimas ir atsparumo didinimas COVID-19 krizės metu“ ir šią priemonę įtraukė į 13.1.3 Konkretaus uždavinio įgyvendinimo veiklų aprašymą. 2020 m. rugsėjo 17 d. 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos stebėsenos komiteto posėdyje Veiksmų programos pakeitimui pritarta. Veiksmas bus įgyvendintas pilnai, pasiekiant visus numatytus tikslus.

2. Neefektyvių namų ūkių katilų pakeitimas į efektyvesnes technologijas, naudojančias atsinaujinančius išteklius šilumos gamybai.

2020 m. sausio 2 d. – 2020 m. sausio 31 d. įvyko II kvietimas fiziniams asmenims gauti finansavimą neefektyvių biomasę naudojančių šildymo katilų keitimui į efektyvius šildymo įrenginius (biokuro katilus arba šilumos siurblius). 3030 gyventojų pateikė paraiškas pagal priemonę „Katilų keitimas namų ūkiuose“ ir planuoja senus ir neefektyvius katilus pakeisti į efektyvius biokuro katilus arba šilumos siurblius per 9 mėnesių terminą. Šių prašymų suma siekia 9,15 mln. eurų. Iki 2020 m. sausio 1 d. 1025 fiziniai asmenys faktiškai jau buvo pasikeitę senus neefektyvius šilumos gamybos įrenginius efektyvesniais. Dėl šių pakeistų šilumos gamybos įrenginių metiniai energijos sutaupymai siekia 50, 1 GWh. Atsižvelgiant į didelį šios finansinės priemonės patrauklumą, susidomėjimą bei reikalingumą, Ministerija padidino priemonės finansavimą

2,169 mln. EUR. EM, įvertinusi didelį susidomėjimą priemone., 2020 m. liepos 8 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 744 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimo Nr. 1326 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos priedo patvirtinimo“ pakeitimo“ priemonei 5 mln. eurų padidintas dydis, kuriuo galima viršyti numatytas ES lėšas. Energetikos ministro 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1-249 pakeistas priemonės įgyvendinimo planas, kuriame 5 mln. eurų padidintas priemonei skirtas finansavimas (pagal Ateities ekonomikos DNR planą). Energetikos ministro 2020 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. 1-261 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gruodžio 2 d. įsakymo Nr. 1-298 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos prioritetų įgyvendinimo priemonių įgyvendinimo plano ir 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos nacionalinių stebėsenos rodiklių skaičiavimo aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeistas projektų finansavimo sąlygų aprašas. Energetikos ministro 2020 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1-284 „Dėl papildomo finansavimo skyrimo projektui Nr. 04.3.2-LVPA-V-111-01-0001, finansuojamam pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 4 prioriteto „Energinis efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas“ įgyvendinimo 04.3.2-LVPA-V-111 priemonę „Katilų keitimas namų ūkiuose“ skirtas 9,5 mln. eurų papildomas finansavimas (4,5 mln. pagal Veiksmų programos pakeitimą ir 5 mln. pagal Ateities ekonomikos DNR planą). 2020 m. rugsėjo 21 d. paskelbtas III kvietimas (5 mln. pagal Ateities ekonomikos DNR planą) fiziniams asmenims. Sekantį IV (likusiai 4,5 mln. finansavimo sumai) kvietimą fiziniams asmenims planuojama skelbti 2021 m. kovo mėn.

3. Energijos suvartojimo reguliavimo prietaisų šilumos vartotojams ir išmanios apskaitos prietaisų dujų, elektros, šilumos, karšto ir geriamojo vandens vartotojams diegimas. Įvertinus pagal 2019 m. sausio 22 d. Ministerijos pasirašytą sutartį su atrinktu konsultantu atliktos studijos "Komunalinių paslaugų vartojimo apskaitos prietaisų modernizavimo sąnaudų-naudos vertinimas" rezultatus, buvo nuspręsta Elektros išmaniosios apskaitos diegimo projektu nespręsti kitų komunalinių paslaugų sektorių apskaitos prietaisų modernizavimo ir duomenų nuskaitymo sistemų įrengimo klausimų, tačiau paliekant atvirą prieigą ir kitiems įrenginiams, kad kitoms komunalinėms paslaugoms ateityje būtų suteikiama galimybė prisijungti prie jau esamos modernios apskaitos sistemos. Pakeistas projekto vadovas. Perplanuotas projektas dėl įvesto karantino dėl COVID-19 atsiradusių aplinkybių, kurios daro įtaką projekto įgyvendinimui suplanuotu laiku ir 2020 m. gairėms. Šiuo metu išmaniosios apskaitos viešajame pirkime baigtas pagrindinis pirkimo etapas, nustatyta dalyvių eilė ir pasirinktas geriausias pasiūlymas. Toliau bus vykdomas praktinis atitikties įrodymas ir esant sėkmingiems rezultatams pasirašoma sutartis. Sutarties pasirašymas numatomas 2021 m. balandžio vid., apskaitos prietaisų diegimas – 2021 m. rugsėjo pab.

4. Teisinių priemonių, įpareigojančių taupyti energiją, sukūrimas. 2020 m. birželio 26 d. Seimas priėmė Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymą bei susijusius kitų Įstatymų pakeitimus. Projektų esmė:

Energetikos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo projektu:

1. Nustatomas pirminės ir galutinės energijos suvartojimo ir energijos sutaupymo uždavinys iki 2030 metų t. y. siekiama, kad diegiant ir taikant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones pas energijos vartotojus iki 2030 metų būtų sutaupyta, skaičiuojant suminiu metodu, 27 280 GWh galutinės energijos, o Lietuvos pirminės energijos suvartojimas būtų ne didesnis kaip 5 462 ktne, galutinės energijos suvartojimas – ne didesnis kaip 4 526 ktne;
2. Įteisinamas energijos efektyvumo didinimo pirmumo principo taikymas Lietuvoje;
3. Nustatomos atsakingos institucijos, kurios privalo užtikrinti nustatomo privalomo sutaupyti energijos kiekio tikslo pasiekimą iki 2030 metų, proporcingai pagal to sektoriaus dalį, atsižvelgiant į 2016–2018 metais suvartotos galutinės energijos vidurkį:
  - 3.1. Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, atsakingai už energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimą pramonės sektoriuje, užtikrinti ne mažesnę kaip 5 456 GWh privalomą sutaupyti energijos kiekį;
  - 3.2. Aplinkos ministerijai ir Energetikos ministerijai, atsakingoms už energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimą paslaugų ir namų ūkių sektoriuose, užtikrinti ne mažesnę kaip 10 366 GWh privalomą sutaupyti energijos kiekį;

3.3. Susisiekimo ministerijai, atsakingai už energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimą transporto sektoriuje, užtikrinti ne mažesnę kaip 10 912 GWh privalomą sutaupyti energijos kiekį;

3.4. Žemės ūkio ministerijai, atsakingai už energijos efektyvumo didinimo priemonių diegimą žemės ūkio sektoriuje, užtikrinti ne mažesnę kaip 546 GWh privalomą sutaupyti energijos kiekį.

4. Nustatomas įpareigojimas valstybės institucijoms, kurios įgyvendina ar rengia naujas energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemones, pirmenybės tvarka jas įgyvendinti pažeidžiamuose namų ūkiuose ir socialiniuose būstuose;

Elektros energetikos įstatymo projektu:

1. Siekiant reglamentuoti naują elektros energijos paklausos valdymo priemonę – paklausos telkimo veiklą, apibrėžtos naujos sąvokos: vartotojo elektros energijos paklausos pokytis, elektros energijos paklausos telkimas, nepriklausomas elektros energijos paklausos telkėjas, taip pat apibrėžtas nepriklausomas paklausos telkėjas kaip elektros energijos rinkos dalyvis, kuris vykdo leidimais reguliuojamą veiklą, be to, sudaromos prielaidos nustatyti nediskriminacines nepriklausomo paklausos telkėjo dalyvavimo elektros energijos, balansavimo ir rezervinės galios rinkose technines ir kitas sąlygas.

Šilumos ūkio įstatymu:

1. Sistemiškai įgyvendinamas energijos vartojimo efektyvumo didinimo pirmumo principas ir įpareigojimas perkeliamas šilumos ūkį reglamentuojantį Šilumos ūkio įstatymą.

2. Nustatomas įpareigojimas šilumos tiekėjams nuo 2020 m. spalio 26 d. įrengti naujus atsiskaitomuosius šilumos ir karšto vandens apskaitos prietaisus ar šilumos skaitiklius arba daliklius.

5. Išsamių vėjo energetikos plėtros Baltijos jūroje galimybių tyrimų atlikimas ir projektų įgyvendinimo sąlygų parengimas. 2020 m. vasario 17 Energetikos ministro įsakymu Nr. 1-25 sudaryta darbo grupė, į kurią įtraukti Energetikos ministerijos, Aplinkos ministerijos atstovai ir soc. partneriai. Įvyko keli Darbo grupės narių posėdžiai ir parengtos bei Energetikos ministrui pateiktos rekomendacijos dėl optimalios (optimalių) vietos (vietų) elektrinių plėtrai ir eksploatacijai jūrinėje teritorijoje bei šių elektrinių įrengtųjų galių. Remiantis atliktos studijos rezultatais bei Darbo grupės narių parengtomis rekomendacijomis, Energetikos ministerija parengė Vyriausybės nutarimo dėl LR teritorinės jūros ir/ar LR išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir dėl šių elektrinių įrengtųjų galių nustatymo projektą, bei pateikė jį derinti suinteresuotoms institucijoms. Vyriausybė 2020 m. birželio 22 d. nutarimu Nr. 697 nutarė, kad iki 2030 m. Lietuvos jūrinėje teritorijoje tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) iki 700 MW vėjo elektrinių plėtrai ir eksploatacijai. Numatoma, kad vėjo energetikos plėtros Baltijos jūroje galimybių tyrimų atlikimas bus tęsiamas iki 2023 m. pabaigos. Energetikos ministerija parengė įstatymų projektų paketą, kuriuo siūloma reglamentuoti atsinaujinančios energetikos plėtros Lietuvos jūrinėje teritorijoje paramos modelį bei jūrinių elektrinių prijungimo prie sausumos tinklų modelį. 2020 m. III ketv. įstatymų projektai pateikti svarstyti Vyriausybei ir 2020 m. rugsėjo 16 d. įstatymų projektai pateikti svarstyti Seimui. Taip pat 2020 m. pabaigoje inicijuoti viešieji pirkimai dėl Lietuvos jūrinės teritorijos dalies, skirtos atsinaujinančios energetikos plėtojimui, specialaus plano parengimo ir jo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo atlikimo bei 700 MW galios jūrinių vėjo elektrinių poveikio aplinkai vertinimo procedūrų atlikimo. Viešųjų pirkimų procedūros bus užbaigtos 2021 m.

6. Vėjo elektrinių sausumoje papildomos galios galimybių, poreikių ir sąnaudų įvertinimas ir šios srities plėtra. Poreikis įvertinti Vėjo elektrinių sausumoje papildomos galios galimybių, poreikių ir sąnaudas ir šios srities plėtrą aktualus organizuojant skatinimo kvotų paskirstymo aukcionus. Vėjo elektrinių sausumoje plėtra buvo įvertinta rengiant NENS ir NEKS veiksmų planą. Nustatyti minimalūs reikalavimai kiekiui, kurio reikia AEI tikslams elektros energetikos sektoriuje pasiekti – 5 TWh. Valstybinė energetikos reguliavimo taryba įvertinusi 2020 metais pagamintą ir 3 metų perspektyvoje planuojamą pagaminti elektros energijos iš AEI kiekį, nustatė, kad strategijoje 2025 m. nustatytas kiekis bus pasiektas ir viršytas, t. y. pastačius visas šiuo metu planuojamas statyti elektrines, iki 2025 m. bus pagaminta 5,184 TWh elektros energijos. Atkreipiame dėmesį, kad yra numatyti dar 2 aukcionai, kurie nebus organizuojami. Šiuo metu Energetikos ministerija atlieka AEI plėtros ekonominį, technologinį, socialinį bei teisinį vertinimą ir Vyriausybei pateikti siūlymus dėl tolesnio AEI plėtros skatinimo poreikio.

7. Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės (toliau - KHAE) penktojo sinchroninio agregato projektas, siekiant užtikrinti rezervavimo ir balansavimo paslaugų teikimą. 2020 m. lapkričio 11 d. Vyriausybė patvirtino Elektros energetikos sistemos savarankiškumo ir patikimumo stiprinimo priemonių planą, kuriame numatyta, kad iki 2025 m. IV ketv. pabaigos turi būti įgyvendintas Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės plėtros projektas. 2021 m. kovo 10 d. patvirtintame Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių plane numatyta, kad įgyvendinant Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės plėtros projektą, iki 2024 m. II ketv. turi būti atlikti projektavimo, vamzdyno gamybos ir montavimo, agregato įrangos projektavimo ir gamybos darbai.

Ministerija koordinuoja **saugų ir efektyvų Ignalinos atominės elektrinės (toliau - AE) eksploatavimo nutraukimą ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą.** Ministerija vykdo šiuos veiksmus:

1. Priemonių, mažinančių Ignalinos AE eksploatavimo nutraukimo proceso išlaidas, įgyvendinimas siekiant efektyviau panaudoti 2014–2020 m. ES numatytą paramą. Ignalinos atominės elektrinės energijos išteklių (elektros ir šilumos) kiekio sunaudojimas, palyginti su 2016 m., proc. 2020 m. planas – 84,7%, 2020 m. faktas – 66,6%. Rodiklis pasiektas - sutaupyta daugiau elektros ir šilumos kiekio negu planuota. VĮ Ignalinos atominėje elektrinėje (toliau – VĮ Ignalinos AE) „Daryti arba pirkti“ sprendimų priėmimas atrinktoms veikloms užsitęsė dėl įvairių priežasčių: veiklų skaidymo po rinkos konsultacijų pirkimo aplinkybių išaiškėjimo, rinkos dalyvių nebuvimo kai kurioms veikloms pirkti, vykdymo techninių ar saugos apribojimų. Per 2020 m. procedūros buvo vykdomos 10 veiklų iš jų – 1 nuspręsta vykdyti IAE jėgomis, 4 pasirašytos sutartys su tiekėjais, 3 vykdomos pirkimo procedūros, 1 veikla atidėta. Bendras „Daryti arba pirkti“ proceso įgyvendinimo sutaupymas yra apie 600 tūkst. eurų per metus. Energetinių išteklių taupymo rodikliai įgyvendinti ir toliau bus siekiama sutaupymų, vykdomos energijos taupymo priemonės pagal VĮ Ignalinos AE veiklos strategijos įgyvendinimo 2020-2023 metų priemonių planą. VĮ Ignalinos AE 2020 m. sunaudojo 33,4 proc. mažiau energijos lyginant su 2016 m. to paties laikotarpio planu. Diegti inovatyvias technologijas. VĮ Ignalinos AE valdyba pritarė saulės elektrinės įrengimo Ignalinos AE teritorijoje koncepcijai. VĮ Ignalinos AE parengė saulės elektrinės statybos įgyvendinimo planą. 2020 vasario mėn. gautas Visagino savivaldybės atsisakymas organizuoti žemės sklypo, reikalingo saulės elektrinės statybai, formavimo ir pertvarkymo projektą, ryšium su savivaldybės planais steigti pramonės parką. Dėl šio sprendimo IAE pateikė administracinį skundą. Šiuo metu nagrinėjamas kitų IAE sanitarinės apsaugos zonoje esančių sklypų tinkamumas saulės elektrinės statybai. 2014-2020 m. Ignalinos programos lėšų panaudojimo efektyvinimas bus tęsiamas ir po 2020 m.

2. Derybos dėl Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo finansavimo ES lėšomis po 2020 m., užtikrinant adekvatų Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo finansavimą ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą.

2020 m. liepos 21 d. ES susitarė dėl ekonomikos gaivinimo fondo ir naujojo biudžeto. Jame Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo projektui skirta 552 mln. eurų ES paramos 2021-2027 metų finansinėje perspektyvoje. Tai užtikrina, kad pagrindiniai atominės elektrinės išmontavimo ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo infrastruktūros projektai vyks taip, kaip ir numatyta, šios finansinės perspektyvos ribose.

4.2. kryptis. Verslo sąlygų ir investicinės aplinkos gerinimas, vartotojų teisių apsaugos stiprinimas

1. Su Klaipėdos SGD terminalo veikla susijusių veiklų ir kompetencijų eksportas. Klaipėdos nafta tapo suskystintųjų gamtinių dujų (SGD) terminalo operatore Brazilijos Açu uoste. Tai įtvirtinantis susitarimas pasirašytas tarp Klaipėdos naftos, Klaipėdos naftos įsteigtos bendrovės Brazilijoje KN Açu Serviços de Terminal de GNL Ltda. ir projektą įgyvendinančios bendros „Prumo Logistica“, BP ir „Siemens“ įmonės „Gas Natural Açu“ (GNA). Pagal sudarytą sutartį Klaipėdos nafta kaip SGD terminalo operatorė bus atsakinga už sklandžią SGD terminalo veiklą, apimančią krantinės bei ant jos esančių įrenginių, dujotiekio bei dujų apskaitos stočių techninę bei logistinę eksploataciją. Sutartis sudaroma 13 metų laikotarpiui, su galimybe ją pratęsti abipusiu susitarimu. Planuojama, kad

SGD terminalas Açu uoste pradės veikti 2020 metais, pradedant pirmosios elektrinės jėgainės eksploataciją.

GNA naujai pastatytame Brazilijos Açu uoste įgyvendina didžiausią Lotynų Amerikoje gamtinių dujų jėgainių parko ir SGD terminalo projektą. Projektas apima dvi gamtinėmis dujomis kūrenamas jėgaines, kurių bendra galia sieks 3GW, bei SGD importo terminalą, kurio išdujinimo pajėgumai siekia 21 milijoną kub. m. per dieną. Elektrinės stato ir už jų eksploataciją bus atsakinga bendrovė „Siemens“. Gamtines dujas jėgainėms tieks BW laivybos bendrovės naujai pastatytas 170 tūkst. kub. m. talpos SGD laivas-saugykla „BW Magna“. Suskystintomis gamtinėmis dujomis projektą aprūpins viena didžiausių pasaulyje naftos ir dujų bendrovių BP, viena iš GNA akcininkių. Klaipėdos nafta Brazilijoje įsteigė už šio projekto vykdymą atsakingą bendrovę ir 2020 m. suformuos iki 30-ties vietinių profesionalų komandą veiklai vykdyti, tuo metu eksploatacinės patirties perdavimą, apmokymus ir veiklos priežiūrą užtikrins SGD kompetencijų centras – Klaipėdos nafta komanda Lietuvoje.

2. Biomasės ir saulės technologijų gamintojų produkcijos eksporto skatinimas. Lietuvos biomasės ir saulės technologijų gamintojų produkcija ir jų eksporto potencialas buvo pristatytas įvairiuose, renginiuose (pvz., Lenkijos – Lietuvos prekybos rūmų konferencija), dvišaliuose susitikimuose (Sakartvelas), susitikimuose su užsienio ambasadoriais Lietuvoje (Izraelis, Indija), tarpvyriausybiniuose komisijose (Ukrainos TVK) bei teikti pasiūlymai tą daryti kitų Lietuvos pareigūnų susitikimuose su užsienio atstovais. 2017-12-08 Lietuva ir Ukraina pasirašė sutarimo memorandumą dėl strateginio bendradarbiavimo energetikos srityje, kuriame taip pat numatytas bendradarbiavimas vystant biomasės projektus. 2019-08-28/29 įvyko LR energetikos ministro vizitas Ukrainoje, kurio tikslas buvo, dalyvaujant „Global BOD Group“, atidaryti saulės elektrinę Lietuvos ambasadoje Kijeve bei 2 MW galios saulės parką Volnohirske, Dnepropetrovsko sriyje. Šiuos saulės jėgainės projektus įgyvendino bendrovė „SoliTek“, priklausanti „Global BOD Group“. Lietuva aktyviai dalyvauja EK iniciatyva organizuojamose ES Rytų partnerystės veikloje, kurių vienas iš pagrindinių tikslų yra spartinti ES Rytų partnerystės šalių perėjimą prie švarios, tvarios ir patikimos energijos ir kartu prisidėti prie klimato kaitos mažinimo. 2019-10-17/18 Vilniuje vyko ES Rytų partnerystės susitikimas. Renginyje, kurį organizavo EM kartu su EK, didžiausias dėmesys buvo skiriamas AEI. Lietuvos atstovai pristatė nacionalinius AEI tikslus ir pasidalino savo gerąja praktika įvairiose AE srityse, įskaitant inovatyvius sprendimus saulės energijos ir biomasės srityje. 2019-10-21/22 energetikos viceministrė dalyvavo saulės elektrinės atidaryme Sakartvele, karo pabėgėlių stovykloje. Tai dvišalio vystomojo bendradarbiavimo projektas, finansuotas Klimato kaitos programos lėšomis. Čia įrengtos elektrinės padės aprūpinti reikiamu energijos kiekiu administracinius, viešojo naudojimo pastatus, švietimo įstaigas bei vandens tiekimo sistemas. Sudarant LR ambasadų užduočių sąrašą 2020 metams, 2019 m. antroje pusėje į jų darbų planus buvo įtraukta užduotis informuoti apie užsienyje vykstančius renginius, kuriuose būtų galima pristatyti LT produkciją. 2020-07 vykusiame kasmetiniame LT ambasadorių užsienyje susitikime buvo pristatyti Energetikos inovacijų ekosistemos veiksmų planas bei bandomoji aplinka.

3. Regioninės dujų rinkos sukūrimas. Regioninė dujų rinka sukurta – nuo 2020 m. sausio 1 d. Estijos, Latvijos ir Suomijos rinkos dujų rinkos integruotos į bendrą trijų šalių dujų rinkos zoną (vadinamąją „FINESTLAT“). Iki šiol nėra pasiektas Lietuvos dujų vartotojams naudingas susitarimas su Estija, Latvija ir Suomija dėl Lietuvos prisijungimo prie bendros regioninės dujų rinkos zonos („FINESTLAT“), todėl Lietuva nėra prisijungusi prie bendros regioninės dujų rinkos zonos Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos perdavimo sistemų operatorių iniciatyva nepriklausomi konsultantai 2020 m. I pusm. atliko ekonominį tarpvalstybinių tarifų panaikinimo poveikio vertinimą, kurio pagrindu bus sprendžiama dėl negautų pajamų kompensavimo mechanizmo. 2020 m. I pusm. Lietuvos ir Lenkijos dujų perdavimo sistemų operatorių užsakymu „AFRY“ konsultantai atliko studiją dėl bendros Lietuvos ir Lenkijos dujų rinkos zonos sukūrimo galimybių (vertinami reguliaciniai ir ekonominiai aspektai). „AFRY“ studijoje analizuotos Lietuvos ir Lenkijos dujų rinkų tolimesnio integravimo galimybės, kurios leistų išnaudoti visą nuo 2022 m. pradėsiančios veikti Lietuvos-Lenkijos dujų jungties (GIPL) potencialą. 2020-04-20 Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos už energetikos politiką atsakingos ministerijos, energetikos reguliavimo institucijos ir perdavimo sistemų operatoriai pritarė Baltijos regiono dujų rinkos sukūrimo veiksmų planui, kuris numato integracinius veiksmus

2020-2022 metams, siekiant sukurti keturias valstybes apimančią dujų transportavimo kainodarą, tarpvalstybinių tarifų atsisakymų ir su tuo susijusių perdavimo sistemų operatorių tarpsteminio kompensavimo tvarką, regioninės dujų perdavimo sistemos pajėgumų paskirstymo sistemą, duomenų mainų principus, taip pat bendrą informacines sistemas šiam regioninės dujų rinkos modeliui aptarnauti.

4. Skatinamojo reguliavimo principų įdiegimas energetikos sektoriuje. Elektros ūkio įstatyme skatinamojo reguliavimo principai jau įtvirtinti 2016-11-03 (EEĮ 69 str. 4 d.), analogiški principai įtvirtinti ir Gamtinių dujų įstatyme (2020-06-25, GDĮ 9 str. 3 d. 4 p. pakeitimai). Analogiški skatinamojo reguliavimo principai suformuluoti ir rengiame Šilumos ūkio įstatymo projekte.

4.4. kryptis. Infrastruktūros jungčių su ES plėtra

Ministerija ženkliai prisideda prie **Lietuvos strateginės ekonominės infrastruktūros plėtojimo:**

1. Lietuvos ir Lenkijos dujotiekių jungties statybų projekto įgyvendinimas. Lietuvos teritorijoje GIPL dujotiekio statybos darbai pradėti 2020 m. sausį, 2019 m. gruodžio 30 d. įsigaliojus rangos darbų sutarčiai ir užbaigus tarptautinį rangovo atrankos konkursą. 2019 m. liepą pasirašyta sutartis su Lenkijos bendrove „Izostal“ S.A. dėl tarpvalstybinės dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos (GIPL) statybai reikalingų vamzdžių įsigijimo. 2020 m. sausį Lietuvos teritorijoje prasidėjo dujotiekio statybos darbai. GIPL projekte suvirinta daugiau kaip 100 km iš 165 km plieninių vamzdžių, į tranšėją paklota 65 km vamzdyno. Darbai pasiekė Alytaus rajoną, o lapkritį dujotiekis bus klojamas už Alytaus, artėjant link Lietuvos-Lenkijos sienos.. Nuo liepos mėn. užbaigtas vienas sudėtingiausių GIPL dujotiekio tiesimo darbų etapų – taikant aplinką tausojančią horizontalaus kryptinio gręžimo technologiją be vėlavimo nutiestos dvi 750 m. ilgio dujų perdavimo sistemos gijos po Nemunu dujotiekio trasoje šalia Alytaus. Atliktas visas horizontalaus kryptinio gręžimo darbų etapas. Iš viso jo metu nutiestos trys dujotiekio gijos: viena po Nerimi ir dvi po Nemunu. Nuo rugsėjo 15 d. pradėti parengiamieji vamzdyno prijungimo prie dujų perdavimo sistemos darbai. Planuojama, kad GIPL dujotiekio statyba bus baigta ir jungtis pradės veikti 2021 m. gruodžio mėn. GIPL projektas yra strategiškai svarbus ES energetikos sąjungos sukūrimui. Projekto tikslas:

- Integruoti Baltijos šalių ir Suomijos dujų rinkas į bendrą ES dujų rinką;
- Sukurti prieigą prie alternatyvių dujų tiekimo šaltinių, kelių bei padidinti dujų rinkos konkurencingumą;
- Padidinti dujų tiekimo saugumą ir patikimumą – sukuriant tiek papildomus dujų perdavimo pajėgumus, tiek galimybes taikyti ES šalių solidarumo mechanizmus ekstremalios situacijos atveju;
- Sudaryti sąlygas lanksčiau ir efektyviau panaudoti Lenkijos bei Lietuvos SGD terminalus ir perdavimo tinklus;
- Padidinti dujų prekybos likvidumą Baltijos šalių ir Lenkijos prekybos zonose, sustiprinti jų regioninį vaidmenį – Pastacių dujotiekių jungtį bus sukurti pajėgumai, leisiantys Baltijos šalių kryptimi transportuoti iki 27 TWh gamtinių dujų per metus, Lenkijos kryptimi – iki 22 TWh per metus

5 PRIORITETAS: Saugi valstybė

5.2. kryptis. Kibernetinio ir energetinio saugumo stiprinimas

Elektros energijos tiekimo saugumas yra vienas svarbiausių Europos Sąjungos klimato kaitos ir energetikos politikos sudedamųjų dalių. Pastaroji apima keletą bazinių elementų, iš kurių vienas – elektros energetikos sistemos adekvatumas, pabrėžiantis būtinybę užtikrinti pakankamą pajėgumų kiekį ir tinklų pralaidumą, kurie garantuoja patenkinti vartotojų elektros energijos poreikius, įvertinant generuojančių šaltinių ir tarpsteminį jungčių prieinamumą bei elektros energijos tinklų apkrovos charakteristikas.

1. Izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo bandymo atlikimas. 2020 m. lapkričio 11 d. Vyriausybė patvirtino Elektros energetikos sistemos savarankiškumo ir patikimumo stiprinimo priemonių planą. Šiame plane numatytos elektros perdavimo sistemos infrastruktūros parengimo ir

organizacinės valdymo priemonės, skirtos stiprinti elektros energetikos sistemos patikimą veikimą ir spartinti pasirengimą užsitikrinti galimybę, prireikus, veikti izoliuotai. Papildomai. 2021 m. kovo 10 d. patvirtintame Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonių plane numatoma:

- 2021 m. III ketv. turi būti įgyvendintas LitPol Link jungties išplėtimo projektas ir atliktas Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemos avarinio darbo su Lenkijos elektros energetikos sistema sinchroniniu režimu bandymas
- 2022 IV ketv. turi būti pasirengta ir atliktas izoliuoto Lietuvos elektros energetikos sistemos darbo bandymas
- Iki 2021 m. III ketv. turi būti sutarta su Latvija ir Estija ir iki 2023 m. IV ketv. atliktas pilnas izoliuoto Baltijos šalių elektros energetikos sistemų darbo bandymą (dalyvaujant Estijai ir Latvijai)

2. Sutarimas dėl Lietuvai palankios desinchronizacijos nuo IPS/UPS sistemos. 2018 m. birželio 28 d. Veiksmų gairėse buvo numatyta, kad Europos Komisija nieko nelaukiant turėtų inicijuoti diskusijas su Rusija ir Baltarusija dėl desinchronizacijos nuo IPS/UPS sistemos, o apie šio proceso eigos rezultatus informuoti BEMIP aukšto lygmens grupę. 2018 m. lapkričio 13 d. Europos Komisijos viceprezidentas laišku informavo Rusijos ir Baltarusijos Energetikos ministrus apie galutinį susitarimą dėl Sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais ir poreikį Baltijos šalių bei Rusijos ir Baltarusijos perdavimo sistemų operatoriams BRELL formate pradėti Baltijos šalių ir IPS/UPS sistemų de-sinchronizavimo klausimus. Nuo 2019 m. Baltijos šalių, Rusijos ir Baltarusijos elektros perdavimo sistemų operatorių susitikimuose BRELL formatu yra aptariami ir desinchronizacijos klausimai. 2019-06-20 pasirašytame antrajame susitarime tarp Baltijos šalių, Lenkijos ir Europos Komisijos dėl Baltijos šalių elektros tinklų sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais įgyvendinimo patvirtintos de-sinchronizacijos gairės:

- nesukuriant grėsmių Rusijos (įsk. Kaliningradą) ir Baltarusijos sistemoms;
- nepaliekant infrastruktūros elektros prekybai su trečiosiomis šalimis.

3. Baltijos šalių perdavimo sistemos operatoriai jau yra informavę Rusijos ir Baltarusijos operatorius, kad po Sinchronizacijos tolesnė jungčių su trečiosiomis šalimis eksploatacija nebus reikalinga. Atlikta HVDC jūrinio kabelio ir keitiklių stoties įgyvendinimo studija. 2020 sausio mėn. buvo baigta Harmony Link jungties trasos Baltijos jūroje studija bei parinktos preliminarios kabelio klojimo koridoriaus alternatyvos. 2020 m. gegužės 26 dieną, Lietuvos ir Lenkijos elektros perdavimo tinklo operatoriai „Litgrid“ bei PSE S.A. pasirašė „Harmony Link“ jungties projekto įgyvendinimo etapo bendradarbiavimo sutartį. Šia sutartimi abiejų šalių elektros perdavimo sistemų operatoriai įsipareigojo lygiomis dalimis prisidėti prie jūrinės jungties „Harmony Link“ įrengimo. Sutartimi operatoriai pasidalino atsakomybę už darbus – „Litgrid“ bus atsakinga už nuolatinės srovės (HVDC) kabelio tiesimą, o PSE – už HVDC keitiklių stočių Lietuvoje ir Lenkijoje statybą. Lietuvoje įrengtą keitiklių stotį, sausumos kabelio ruožą ir 50 proc. jūrinio kabelio valdys „Litgrid“, o PSE valdys HVDC keitiklių stotį Lenkijoje, jos teritorijoje esančio sausumos kabelio ruožą ir 50 proc. jūrinio kabelio. Šiuo metu vyksta dugno tyrimo Baltijos jūros zonoje, kurioje planuojama tiesti „Harmony Link“ elektros jungtį darbai. Atlikus jūros dugno geofizinius ir geotechninius tyrimus suplanuotoje kabelio trasoje tarp Lietuvai ir Lenkijai priklausančių Baltijos jūros pakrančių bus aprašyta jūros dugno būklė kabelio trasos zonoje ir pateikta informacija, būtina kabelio tiesimo ir apsaugos strategijai. „Harmony Link“ jungties projektą planuojama baigti iki 2025 m. 2020 m. spalio 1 d. vykusiam Europos infrastruktūros tinklų (angl. „Connecting Europe Facility“, CEF) Koordinacinio Komiteto posėdyje Europos Sąjungos šalys pritarė Europos Komisijos siūlymui skirti 720 mln. eur. antrojo sinchronizacijos projekto įgyvendinimo etapo finansavimui, iš jų 493 mln. eur. „Harmony Link“ jungties statybai.

4. Priemonių, leidžiančių sumažinti SGD terminalo būtinojo kiekio tiekimo ir pastoviasis eksploataavimo sąnaudas, įgyvendinimas. 2018 m. gruodžio mėn. Seimas priėmė Ministerijos parengtą SGD terminalo įstatymo pakeitimo projektą dėl SGD terminalo būtinojo kiekio realizavimo modelio patobulinimo. Šis pakeitimas 10 mln. eurų sumažino metines Lietuvos dujų vartotojų kompensuojamas SGD terminalo būtinojo kiekio tiekimo sąnaudas. 2018 m. spalio 31 d. Europos Komisija suderino šį SGD terminalo būtinojo kiekio realizavimo modelį pagal ES valstybės pagalbos taisykles. 2019 m. rugsėjį Europos Komisija pritarė Lietuvos pasiūlytomis priemonėms,

kurios leidžia mažinti metinius SGD terminalo išlaikymo kaštus. 2019 m. gruodžio 19 d. Seimas pritarė valstybės garantijai nuo 2020 m. Klaipėdos SGD terminalo operatoriaus sąnaudos buvo išdėstytos per visą numatomą SGD terminalo eksploatavimo laikotarpį iki 2044 m. pab. Atitinkamai, vartotojų lėšomis kompensuojamos SGD terminalo eksploatavimo metinės sąnaudos 2020 metais sumažėjo iki 32,6 mln. eurų (2019 m. siekė 62 mln. eurų), VERT prognozuoja, kad 2021 m. ši suma sieks 26,5 mln. eurų.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys